LEGEARTIS
ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ У ПРАКСИ

ISSN 2406-1085
Двоброј 70–71 / јул–август 2018.

ИНГ-ПРО

25 ГОДИНА ПОСТОЈАЊА

ИЗДВАЈАМО:

Преглед најважнијих одредби Закона о изменама и допунама Закона о привредним друштвима

Јавна набавка услуге осигурања

Коментар Закона о Централној евиденцији стварних власника

О спорним аспектима клаузула које регулишу забрану конкуренције и заштиту пословне тајне

Коментар Закона о финансијском обезбеђењу

Коментар Закона о поступку уписа у катастар непокретности и водова

www.propisiupraksi.rs • www.legeartis.rs

ЈАВНЕ НАБАВКЕ • РАДНО ПРАВО • ГРАЂАНСКО ПРАВО • ПРИВРЕДНО ПРАВО • УПРАВНО ПРАВО • КРИВИЧНО ПРАВО

ИНГ-ПРО

Зашто баш PROPISI.NET?

- Зато што је прегледан и једноставан и не захтева никакву специјалну обуку за коришћење (*user friendly*).
- Зато што је могућ приступ неограниченом броју докумената у току претплате.
- Зато што има највећи број прописа, примера судске праксе, правних мишљења, модела и других докумената.
- Зато што има претраживач који даје прецизно сортиране и брзе резултате претраге.
- Зато што се документа – прописи и др. – могу претраживати путем одговарајућих синонима који се у правној пракси често користе.
- Зато што је једини на тржишту који аутоматски бележи најпрегледаније документе сваког претплатника и издваја их на почетној страни.
- Зато што има мејл-сервис који омогућава претплатницима да о новим прописима, новим примерима судске праксе, новим правним мишљењима и стручним коментарима и другим документима из области које претплатници сами изаберу, буду информисани путем мејла истог дана кад су објављени у бази.
- Зато што ради са било ког рачунара на интернету, без икакве инсталације, а подржава рад и у интранет окружењу.
- Зато што је увек ажуран (не захтева ажурирање од стране претплатника).
- Зато што су текстови докумената и интерфејс доступни на ћирилици или латиници.
- Зато што се једним кликом могу ископирати текстови у *Word* или *PDF* формату.
- Зато што има најсвеобухватнију и највећу базу судске праксе, са разгранатом структуром по одговарајућим правним гранама и правним институтима.
- Зато што се из текста прописа једним кликом приступа повезаним документима.
- Зато што се приликом претраживања појмова добијају већ понуђени резултати.

WWW.PROPISI.NET

ИНГ-ПРО

LEGEARTIS ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ У ПРАКСИ

www.legeartis.rs

ISSN 2406-1085
Година VI, двоброј 70/71, ЈУЛ–АВГУСТ 2018.

Оснивач и издавач:
ИНГ-ПРО
Издавачко-графичко д.о.о.
Београд, Веле Нигринове 16а

За оснивача и издавача:
Горан Грчић и Владимир Здјелар

Главни и одговорни уредник Редакције:
Јован Матијашевић

Главни и одговорни уредник часописа:
Ана Фулетин

Сарадници:
Владимир Ђукановић
Владимир Саичић
Ивана Бараћ
Ивана Стојиљковић
Марина Антић
Милан Ранђеловић
Милош Јовић
Никола Пантелић
Снежана Марјановић
Снежана Ћушић

Технички уредник:
Милена Станковић

Лектура:
Милица Радованчев

Графичка припрема:
Мирослав Арамбашић

Штампа:
Digital art, Београд

Редакција:
Веле Нигринове 16а, 11000 Београд
тел: +381 11 2836-890
факс: +381 11 2836-474
имејл: redakcija@legeartis.rs

Часопис излази једанпут месечно (10 бројева и 1 двоброј у оквиру годишње претплате).

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

34

LEGE Artis : прописи у пракси / главни и одговорни уредник Ана Фулетин. - [Штампано изд.] . - Год. 3, бр. 25 (окт. 2014)- . - Београд : ИНГ-ПРО, 2014- (Београд : Digital art). - 28 cm

Месечно. - Наслов лат., текст ћир.. - Преузима нумерацију електронског издања. - Друго издање на другом медијуму: Lege Artis (Online) = ISSN 2334-6140
ISSN 2406-1085 = Lege Artis (Штампано изд.)

Поштовани претплатници,

Пред вама је летњи двоброј на повећаном броју страна, у коме смо се бавили многим заиста актуелним темама, тако да је било тешко посебно издвојити само неке од текстова.

У рубрици Привредно право налазе се коментари закона које је Народна скупштина усвојила крајем маја и у току јуна месеца, попут измењеног Закона о привредним друштвима, Закона о Централној евиденцији стварних власника, Закона о финансијском обезбеђењу и др.

Скрећемо пажњу и на текст о новом Закону о поступку уписа у катастар непокретности и водова, који треба да омогући да се читав поступак уписа имовине заврши код нотара. Осим тога, у рубрици Унакрсни поглед пружамо и преглед измена закона из области безбедности које је Народна скупштина усвојила у мају.

У домену Јавних набавки анализирана је јавна набавка услуге осигурања.

Из рубрике Радно право издвајамо текст о карактеристикама посебних клаузула које регулишу забрану конкуренције и заштиту пословне тајне и дилемама које у вези са тим клаузулама постоје у пракси.

Када је у питању кривично право, предмет разматрања је био објекат радње као обележје бића кривичног дела, као и облици кривичног дела удруживања ради вршења кривичних дела.

Поред наведених, ту су и други текстови из наведених области, као и наше сталне рубрике Портал читалаца, Календар правних аката и Регистар прописа донетих између два броја.

Осим у штампаном издању, овај часопис је доступан и у електронском облику, на интернет адреси www.legeartis.rs.

Редакција

Будимо на вези

Часопис *Lege Artis – ПРОПИСИ У ПРАКСИ* отворен је за сва ваша питања, мишљења, конструктивне предлоге, похвале и критике. Можете их упутити ауторима текстова или на имејл редакције часописа **redakcija@legeartis.rs**

Пратите нас:

- **www.legeartis.rs**
- **www.propisi.net**
- **www.ingpro.rs**
- **www.facebook.com/IngProLegeArtis**

Календар важења правних аката

У овој рубрици доносимо преглед прописа који током овог месеца престају да важе (у целости или у делу), односно који одложено ступају на снагу и/или се одложено примењују у целости или у делу:

...пасоша, дипломатског пасоша и ...к о измени Правилника о обрасцу ...ца, објављен у „Сл. гласнику ... године, бр. 9/16 од 5. 2. 2016. године, а ступио

– примењује се од 13. маја 2016. године

● Закон о изменама и допунама Закона о поморској пловидби, објављен у „Сл. гласнику РС", бр. 18/15 од 13. 2. 2015. године, а ступио је на снагу 21. 2. 2015. године

– одредбе члана 16. ст. 6. и члана 20. овог закона примењиваће се од 1. јуна 2016. године

● Правилник о измени и допуни Правилника о реглоскопима, објављен у „Сл. гласнику РС", бр. 49/15 од 5. 6. 2015. године, а ступио је на снагу 13. 6. 2015. године

– одредба члана 2. овог правилника важи до 1. јуна 2016. године

● Закон о енергетици, објављен у „Сл. гласнику РС", бр. 145/14 од 29. 12. 2014. године, а ступио је на снагу 30. 12. 2014. године

– одредбе члана 98. ст. 1. тач. 1) до 3), члана 99. и члана 225. ст. 1. тач. 1) до 3) и члана 225. ст. 4. овог закона се примењују од 1. јуна 2016. године

● Закон о потврђивању Европске оквирне конвенције о прекограничној сарадњи између територијалних заједница или власти, објављен у „Сл. гласнику РС – Међународни уговори", бр. 2/16 од 8. 2. 2016. године

– Конвенција ступа на снагу 16. јуна 2016. године

● Закон о потврђивању Амандмана на Конвенцију о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту, објављен у „Сл. гласнику РС – Међународни

КАЛЕНДАРИ...
● ВАЖЕЊА ПРАВНИХ АКАТА
● ДОГАЂАЈА

(6) Трошкови продатих производа износе 1.250.000,00 динара.Укалкулисана разлика у цени је 25% на цену коштања, што износи 312.500,00 динара (1.250.000,00 × 25%). Обрачунати ПДВ по општој стопи износи 312.500,00 динара, од чега на цену коштања 240.000,00 250.000,00 (1.250.000,00 × 20%) и ПДВ на разлику у цени 62.500,00 (312.500,00 × 20%).

(7) Купцу су фактурисани спортски дресови са обрачунатим ПДВ-ом у износу од 1.875.000,00 дин.

(8) Купац је извршио плаћање фактуре у целости у износу од 1.875.000,00 динара.

(9) Треба извршити затварање свих конта класе 9 – Обрачун трошкова и учинака.

(10) Треба саставити Извештај о стању залиха производње на крају обрачунског периода.

(11) Треба прокњижити свођење почетног стања залиха производње на коначно стање залиха производње на крају обрачунског периода на бази података из Извештаја о стању залиха производње на крају обрачунског периода.

Напо...ових производа од 1.250.000,00 динара израчунати су на бази цене ...а (682 комада × 1.832,... динара по комаду), док је продајна цена спортских дресова од ...0.000,00 динара по комаду изра...ата у износу од 2.500,00 динара (750 × 2.500,00).

Књижење:

Р. бр.	Конто		...ИС	Износ	
	дугује	потражује		дугује	потражује
				5	6
1	2	3	...спортски дресови	200.000,00	
			...алиха материјала		200.000,00
1.	910		Сировине и мате... *...атеријала – спортски дресови*		
		9000	Рачун за преузи... спортски дресови	500.000,00	
			За отварање почетног стања 1. 1. 2016. за з... спортски дресови	120.000,00	
1а	9500		Материјали за... ...е залиха недовршене		500.000,00
	9600		Готови про...мање залиха готових		120.000,00
		9001	Рачун за ... *...недовршене производње и готових производа 1. 1. 2016. године на ...а тих залиха из финансијског књиговодства*		
			...ровине и материјал – спортски дресови	1.000.000,00	
		9010	Рачун за преузимање набавке материјала и робе		1.000.000,00
			...а примљен материјал у магацин у вези са производњом спортских дресова		
	За	9500	Материјал за израду – спортски дресови	680.000,00	
		9100	Сировине и материјал – спортски дресови		680.000,00
			...кулисање материјала у производњу у току године		

АУТОРСКИ ТЕКСТОВИ СА ОБИЉЕМ КОРИСНИХ ПРИМЕРА И СТРУЧНИХ ТУМАЧЕЊА

Недостојност за наслеђивање

У склопу сасвим новог формата ...д овог броја можете ...еке карактеристичне пратити у нашем часопису дон...ом приликом односе на случајеве из судске праксе, а к... недостојност за наслеђивање.

...остојност за наслеђ... ...ик РС", бр. 46/95, 101/03 – Одлука УС РС и 6/15)

...лан 4.

Не може наследити на основу закона ...штања, нити стећи какву корист из завештања (недостојан је):
1) онај ко је умишљајно усмртио оставио... ...о покушао;
2) онај ко је принудом, претњом или прев... ...о оставиоца да сачини или опозове завештање или неку његову одредбу, или га је у ...чио;
3) онај ко је у намери спречавања оставичеве ...е воље уништио или сакрио његово завештање, или га је фалсификовао;
4) онај ко се теже огрешио о законску обавезу из... ...оставиоца, или му је ускратио нужну помоћ.

Суд на недостојност пази по службеној дужности.

О недостојности за наслеђивање суд води рачуна по службеној дужности, али је терет чињеничне тврдње и доказа да ова недостојност постоји, на страни која то тврди.

Из образложења:

„Разлози ревизије о погрешној примени материјалног права нису основани. Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је ванбрачни син пок. А. М. Свог оца је упознао када је имао 10 година. До 1992. године имао је ретке контакте са оцем, а од те године никако. Брига о оцу са његове стране није изостала његовом кривицом. Није се теже огрешио о обавезе издржавања, нити му је ускратио нужну помоћ. Нису постојали ни други разлози који би указивали на недостојност за наслеђивање оца. Тужилац није умишљајно усмртио свога оца, нити је то покушао. Између њих је било само свађе. Није се теже огрешио о законске обавезе издржавања према њему. Преко ...оца је примао ...ње мајке, а пок. А. М. издржавање није ...требно. Не може се говорити ни о ускр... ...помоћи оставиоцу, јер то не произилази ...изведених доказа.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови правилно закључују да нема основа за примену члана 4. Закона о наслеђивању који регулише појам недостојности за наслеђивање. Према ставу 1. тач. 1) овог члана, не може се наследити на основу закона или завештања нити стећи какву корист из завештања (недостојан је), онај ко је умишљајно усмртио оставиоца, или је то покушао. Према тачки 4. овог члана, недостојан је онај ко се теже огрешио о законску обавезу издржавања, или ускратио нужну помоћ. Према ставу 2. овог члана, суд на недостојност пази по службеној дужности. У конкретном случају, истакнути разлози за недостојност тужиоца да наследи свог оца, сада пок. А. М., нису испуњени. У току поступка у прилог ових својих тврдњи тужила није пружила одговарајуће доказе. Зато је суд о постојању (непостојању) тих

ПОСТАВИТЕ ПИТАЊЕ НАШЕМ АУТОРУ, НАСТОЈАЋЕМО ДА ОДГОВОРИМО НА СВАКО ОД ЊИХ

Негативне референце у ...набавки

...едње измене и допуне ...15. године донеле су собо... ...о јавним набавкама из августа ...негативним референцама о ко... ...мо говорити у овом тексту

Милош Јовић
саветник у Управи за јавне набавк...
budzeti@legeartis.rs

Кад су у питању јавне набавке, појам ...ференце има двоструки појавни ... У случају кад одређује додатне у... ...ће у поступку јавне набавке ... ...ти од... ...пословног капацитета... ...а у реализаци... ...та набавке, односно је у претходном ... испоручивао добра, извршавао услуге или ... дио радове који су предмет конкретне јавне набавке. Тада је реч о **пословним референцама**. Оне које би се условно речено могле назвати **позитивним референцама**. И док је у том случају реч о референцама које понуђача квалификују за добијање уговора о јавној набавци, негативне референце су оне које га могу дисквалификовати из „трке" за добијање уговора.

Институт **негативне референце** установљен је ради обезбеђивања поузданијег и солиднијег уговорног партнера наручиоца, а што је претпоставка целисходнијег и рационалнијег трошења јавних средстава. На тај начин, санкционишу се понуђачи који не извршавају своје обавезе у поступку јавне набавке или уговорне обавезе или их не извршавају на уговорен начин и под уговореним условима. С друге стране, будући да санкција никада није сама себи сврха, управо би свест о могућности да се нађе „на црној листи" код одређеног наручиоца, требало да понуђача додатно мотивише на озбиљнији, професионалнији и пословнији приступ извршавању сопстве...

...авним набавкама из 2008. године. Сходно ...да важећим прописима, наручиоци су имали ...ућност да одбију понуду уколико поседују ...каз који потврђује да понуђач није испуњавао ...које обавезе по раније закљученим уговорима ...авним набавкама који су се односили на исти предмет набавке, за период од претходних пет година за радове, односно три године за добра и услуге.

Закон о јавним набавкама из 2012. године („Сл. гласник РС", бр. 124/12) значајно је проширио обухват негативних референци, установивши их као обавезу за наручиоце, проширујући њихово дејство и на сам поступак јавне набавке (не само на уговоре), те установивши својеврсну „црну листу" понуђача – списак негативних референци.

...едње измене и допуне Закона о јавним ...ама из августа 2015. године („Сл. гласник ...15) донеле су собом **неколико измена ...ч о негативним референцама**:
● не... ...ференца као могућност, не и обавеза з... ...е;
● неве... ...угих, таксативно законом ненаведе... ...негативне референце за одређеност ...ој документацији;
● прецизир... ...одног периода који је обухваћен нега... ...ференцом;
● укидање списк... ...их референци.

Можда и **најзначајнија измена** јесте та да наручилац сада више није у обавези, већ има могућност да примени негативну референцу према понуђачу. Како су ове законске измене биле још један корак ближе директивама Европске уније из области јавних набавки, и у овом

У овом броју...

ПРИВРЕДНО ПРАВО

4 Преглед најважнијих одредби Закона о изменама и допунама Закона о привредним друштвима

13 Коментар Закона о Централној евиденцији стварних власника

17 Последице отварања стечајног поступка

23 Коментар Закона о финансијском обезбеђењу

29 Коментар Закона о међубанкарским накнадама и посебним правилима пословања код платних трансакција на основу платних картица

35 Коментар Закона о заштити корисника финансијских услуга код уговарања на даљину

ЈАВНЕ НАБАВКЕ И БУЏЕТИ

42 Јавна набавка услуге осигурања

РАДНО ПРАВО

51 О спорним аспектима клаузула које регулишу забрану конкуренције и заштиту пословне тајне

57 Начин и поступак укључивања у обавезно здравствено осигурање лица која нису обавезно здравствено осигурана

60 Преглед новина из Закона о платама запослених у јавним агенцијама и другим организацијама које је основала Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе

ГРАЂАНСКО ПРАВО

64 Одговорност стамбене зграде, власника и других лица за штету која потиче од зграде

КРИВИЧНО ПРАВО

74 Објект радње као обележје бића кривичног дела у пракси судова у Републици Србији и пракси судова Европског суда за људска права

81 Удруживање ради вршења кривичних дела

УНАКРСНИ ПОГЛЕД

86 Коментар Закона о поступку уписа у катастар непокретности и водова

90 Закони из области безбедности – преглед најважнијих измена

РУБРИКЕ

94 Портал читалаца

98 Календар важења правних аката

99 Преглед прописа донетих између два броја

Преглед најважнијих одредби Закона о изменама и допунама Закона о привредним друштвима

Изменама Закона уведена су нова друштва и институти, допуњена су постојећа решења, брисане су и исправљане поједине непримењиве и тешко примењиве одредбе, а чињеница да су измене усвојене као последица практичних потешкоћа даје им посебну вредност, па не треба сумњати да ће функционисање и организација привредних друштава након ових измена бити знатно олакшани.

Владимир Саичић,
дипл. правник, с вишегодишњим искуством у области привредног права

Народна скупштина Републике Србије усвојила је Закон о изменама и допунама Закона о привредним друштвима („Сл. гласник”, бр. 44/2018). Овај закон је донет због усаглашавања прописа Републике Србије са Уредбом Савета (ЕЗ-а), бр. 2157/2001 од 8. октобра 2001. године, о статуту европског друштва – (СЕ), затим са Уредбом Савета 1985/2137/ЕЕЗ о Европској економској интересној групацији (ЕЕИГ), као и са Директивом 2005/56/ЕЗ Европског парламента и Савета од 26. октобра 2005. године, односно Директивом (ЕУ) 2017/1132 Европског парламента и Савета од 14. јуна 2017. године, у оквиру које је кодификована Директива 2005/56/ЕЗ Европског парламента и Савета од 26. октобра 2005. године. Овим законом су у правни систем Републике Србије уведене и уређене нове правне форме друштава – Европско акционарско друштво и Европска економска интересна групација, а такође је уређено прекогранично спајање и припајање друштава капитала основаних у Републици Србији са друштвима капитала из других држава чланица Европске уније. Наведене одредбе садрже посебни нови делови Закона, а примењиваће се од 1. јануара 2022. године.

Овим законским изменама, поред увођења нових друштава и института у посебним деловима, исправљени су и постојећи недостаци у законском тексту и извршено је прецизирање и допуњавања чланова закона који су до сада изазивали недоумице у пракси.

Европско акционарско друштво

Закон предвиђа могућност оснивања Европског акционарског друштва. И за ово друштво предвиђена је правна форма акционарског друштва. Акционари ни у Европском друштву не одговарају за обавезе друштва, осим у случају пробијања правне личности, тј. у случају злоупотребе правила о ограниченој одговорности. На питања која нису посебно регулисана сходно се примењују одредбе које важе за акционарско друштво.

Изменама се предвиђа да се правна форма Европског друштва у пословном имену означава латиничком ознаком „SE” (скраћено од *Societas Europea*). Ова одредба је проблематична са становишта члана 10. став 1. Устава Републике Србије, у ком је прописано да су у Републици Србији у службеној употреби српски језик и ћириличко писмо. Имајући

акционара акције откупљују по највишој од утврђених вредности: књиговодствене вредности акција и процењене вредности акција коју утврђује овлашћени проценитељ.

У члану 498. став 4. Закон је допуњен у смислу да је скупштина дужна да, истовремено са доношењем одлуке о статусној промени, донесе и одлуку о повећању односно смањењу основног капитала, у зависности од врсте статусне промене. Што се регистрације статусне промене тиче, прописано је да не може да се врши пре исплате несагласних чланова друштва, за разлику од старог решења које је предвиђало да не може да се врши пре истека рока од 30 дана од дана ступања на снагу уговора о статусној промени, односно плана поделе. Дакле, ново законско решење пружа велику заштиту несагласним члановима друштва и спречава потенцијалне злоупотребе којима би се несагласни чланови друштва статусном променом оштетили.

У вези са ликвидацијом друштва направљене су измене у смислу да почетни ликвидациони извештај ликвидациони управник саставља најраније 90, а најкасније 150 дана, уместо досадашњих 120, од дана почетка ликвидације и у истом року подноси га ортацима, комплементарима, односно скупштини на усвајање. Мора се приметити да је ово позитиван помак. Међутим, што се састављања почетног ликвидационог извештаја тиче, надлежни органи су и до сада толерисали његово подношење након истека 120 дана, због тога што често објективно не могу да се створе услови за подношење у року од 120 дана, а врло је вероватно да ће иста ситуација бити и са продуженим роком. Прецизирано је да се усвојени почетни ликвидациони извештај региструје у складу са законом о регистрацији, и то у року од 15 дана од дана усвајања, јер наведени рок досадашњим одредбама није био прописан. Ликвидациони управник по новом решењу подноси годишње ликвидационе извештаје о својим радњама, са образложењем разлога због којих се ликвидација наставља а није завршена, ортацима, комплементарима, односно скупштини на усвајање најкасније у року од шест месеци уместо сада прописаног рока од три месеца.

Што се брисања из регистра друштва тиче, изменама члана 543. прописано је да се, у случају акционарског друштва, брисање врши након подношења захтева Централном регистру за испис финансијских инструмената из регистра. Ова измена је донета зато што су се у пракси јављали случајеви у којима су привредна друштва – издаваоци финансијских инструмената – брисана из Регистра привредних субјеката по основу окончања ликвидације, а нису извршила испис финансијских инструмената у Централном регистру.

Новина приликом принудне ликвидације јесте у томе што пре покретања поступка принудне ликвидације регистратор који води Регистар привредних субјеката на интернет страници тог регистра објављује обавештење о привредном друштву код кога су се стекли разлози за принудну ликвидацију, са позивом том привредном друштву да у року од 90 дана од дана објављивања тог обавештења отклони разлоге које је могуће отклонити и региструје промене одговарајућих података у складу са законом о регистрацији. Ова новина је била неопходна јер су, по досадашњем законском тексту, и због обичне грешке или непажње (нпр. пропуштањем рока за одређену радњу) могле да наступе драстичне последице по привредна друштва. Ваља приметити да су државни органи и до сада по овом питању били флексибилни, па нису примењивали заиста драконске одредбе Закона.

Осим наведених, донете су и друге измене у погледу организације, поступака и процедура у свим облицима организовања привредних друштва, због прецизирања и исправљања недостатака и недоследности досадашњих законских решења. Како изменама наведеним у тексту тако и осталим исправљени су недостаци и допуњавана су постојећа решења, а и брисане су и исправљане поједине непримењиве и тешко примењиве одредбе. Чињеница да су измене усвојене као последица практичних потешкоћа даје им посебну вредност, па не треба сумњати да ће функционисање и организација привредних друштава након ових измена бити знатно олакшани.

Коментар Закона о Централној евиденцији стварних власника

Закон о Централној евиденцији стварних власника објављен је у „Службеном гласнику РС" бр. 41/2018 од 31. 5. 2018. године, а ступио је на снагу 8. 6. 2018.

Снежана Ћушић,
дипл. правник

Доношење овог закона произлази из обавеза Републике Србије према Европској унији и последица је потребе стварања бољих услова за спречавање прања новца и финансирања тероризма. Процена је да се новац стечен криминалним радњама често пласира тако да се њиме оснивају предузећа преко неких других лица – неправих, фиктивних власника. Заправо, новац се пере, односно улази у редовне финансијске токове. Закон се примењује – ступа на снагу почев од 8. 6. 2018. и уређује евидентирање стварних власника правних лица и других субјеката регистрованих у Републици Србији.

Прави се, дакле, разлика између регистрованих и стварних власника. Стварни власници нису видљиви на први поглед увидом у сајт Агенције за привредне регистре или увидом у документацију другог регистарског органа. Регистарски орган није ни овлашћен да утврђује ко су стварни власници, како Регистар привредних субјеката тако ни судови ни Централни регистар, депо и клиринг хартија од вредности. Чак и када се као власник било а. д. било д. о. о. појављује конзорцијум, Регистри су дужни да такав податак региструју. ЦРХОВ региструје и кастоди, па се самим увидом у сајт тог органа то и види – кастоди банка, а само та банка зна за кога обавља кастоди послове.

Дакле, постоји потреба да се прикрије власништво из разноразних разлога, с тим да није свако прикривање – прање новца.

По слову Закона о привредним друштвима у редовном привредном току није од значаја ко су стварни власници, с обзиром на то да скоро у свим правним формама важи правило да за обавезе привредног субјекта одговара сам привредни субјект, а власник само уз услов привида правне личности. Уз напомену да овај институт није на први поглед видљив у актуелном Закону о привредним друштвима стоји да имовином привредног субјекта ни власник ни заступници не могу да располажу као са сопственом. Нема својатања. Тачније има док то неког не тангира и докаже то на суду.

С друге стране, потреба да се сазна ко је стварни власник постоји не само код државних органа већ и међу самим привредним субјектима, пословним партнерима. Често је и шира јавност заинтересована – власник се прикрије тако што оснује нову фирму, а продаје препакован исти производ за чију потрошњу јавност више није заинтересована.

Један од описа прања новца у основном закону из материје спречавања прања новца – Закону о спречавању прања новца и финансирања тероризма – јесте прикривање или нетачно приказивање праве природе, порекла, места налажења, кретања, располагања, власништва или права у вези са имовином која је стечена извршењем кривичног дела. Оба ова закона свакако представљају један од начина за реализацију циљева утврђених Националном стратегијом за борбу против прања новца и финансирања тероризма од 2015. до 2019. године. Овим документом је, дакле, установљена обавеза предузимања адекватних мера и радњи на правовременом усклађивању система Републике Србије са међународним стандардима за борбу против прања новца и финансирања тероризма.

Подаци се преузимају од државних органа (дужни су да обавесте регистратора) и од лица које је овлашћено за заступање, које у ту сврху мора да користи електронску комуникацију и мора да има електронски потпис.

У прописаном року мора да се одреди стварни власник.

Обавеза се, дакле, пребацује на саме привредне субјекте и остала правна лица на која се закон односи.

Идеја прописа Европске уније је да се информације учине доступним надлежним органима, финансијско-обавештајним службама и осталима у складу са њиховим правним интересом, као и да се, осим државних органа, у процес укључе и други субјекти.

Законом се, дакле, успоставља Централна евиденција стварних власника правних лица и других субјеката регистрованих у Републици Србији, као јавна – доступна свима, јединствена, централна, електронска база података о физичким лицима која су стварни власници регистрованог субјекта. На захтев заинтересованог лица Агенција за привредне регистре најкасније у року од два радна дана од дана пријема захтева издаје:

1) извод из Централне евиденције о подацима о стварним власницима регистрованог субјекта;

2) потврду из Централне евиденције о историјским подацима о стварним власницима регистрованог субјекта;

3) потврду из Централне евиденције да је неко физичко лице уписано или је било уписано као стварни власник регистрованог субјекта, с тим да се ови захтеви подносе електронски, преко интернет стране (портала) Агенције, али и у писаној форми, на прописаном обрасцу или као поднесак ако образац није прописан, а уз захтев се прилаже и доказ о уплати накнаде за издавање извода, односно потврде.

Истовремено са евидентирањем врши се и објављивање података на интернет страни (порталу) Агенције, а правно дејство према трећим лицима почиње од наредног дана од дана објављивања података на интернет страни (порталу) Агенције.

Регистровани субјект је дужан да има и чува одговарајуће, тачне и ажурне податке и документа на основу којих се одређује стварни власник регистрованог субјекта десет година од дана евидентирања података о стварном власнику. Регистровани субјект је дужан да на захтев надлежног државног органа и Народне банке Србије учини доступним и достави податке и документа.

Правно средство за стварне власнике

Физичко лице које је евидентирано као стварни власник регистрованог субјекта може да поднесе тужбу против регистрованог субјекта надлежном суду према седишту регистрованог субјекта ради утврђивања да то лице није стварни власник. По правоснажности пресуде којом је утврђено да тужилац није стварни власник регистрованог субјекта, суд доставља пресуду Агенцији ради брисања тог лица из Централне евиденције. Поступак по тужби је хитан.

Претња кривичним делом и прекршајем

Ко у намери да прикрије стварног власника регистрованог субјекта у Централну евиденцију не упише податке о стварном власнику регистрованог субјекта, упише неистинит податак о стварном власнику регистрованог субјекта као истинит, промени или избрише истинит податак о стварном власнику регистрованог субјекта, казниће се казном затвора од три месеца до пет година.

Новчаном казном од 500.000 до 2.000.000 динара казниће се за прекршај регистровани субјект – правно лице ако не изврши евидентирање података о стварном власнику регистрованог субјекта у Централној евиденцији у прописаном року, при чему нема и не чува одговарајуће, тачне и ажурне податке и документа на основу којих је евидентирао стварног власника регистрованог субјекта.

За прекршај ће се одговорно лице у правном лицу казнити новчаном казном од 50.000 до 150.000 динара.

У Прелазним и завршним одредбама Закон прописује дужност постојећих

регистрованих субјеката да најкасније у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона одреде стварног власника регистрованог субјекта и обезбеде прописане податке и документа, а оставља рок од три месеца од дана ступања на снагу за доношење подзаконских аката и рок најкасније до 31. децембра 2018. године за успостављање евиденције.

Последице отварања стечајног поступка

Веома је важно, како за привредне тако и за све друге правне субјекте, да буду детаљно упознати са последицама отварања стечајног поступка, с обзиром на то да стечај подразумева и неопходност ангажовања стечајних поверилаца како исти не би били преклудирани, односно онемогућени у остварењу својих права.

Владимир Саичић,
дипл. правник, с вишегодишњим искуством у области привредног права

Стечај је, као правни институт, регулисан Законом о стечају („Сл. гласник РС”, бр. 104/2009, 99/2011 – др. закон, 71/2012 – одлука УС, 83/2014, 113/2017 и 44/2018), којим су уређени услови и начин покретања и спровођења стечаја над правним лицима. Стечај може да се спроведе банкротством, што значи намирење из целокупне имовине стечајног дужника, или реорганизацијом, што подразумева поступање по усвојеном плану реорганизације. У сваком случају, циљ стечаја је најповољније колективно намирење стечајних поверилаца остваривањем највеће могуће вредности стечајног дужника, односно његове имовине.

Јасно је да стечај произлази из стања „нужде”, тј. да наступање стечајних разлога значи неповољну ситуацију за правно лице над којим се отвара стечај, а самим тим и за његове повериоце који, због несолвентности стечајног дужника, и сами трпе последице услед немогућности намирења својих потраживања према дужнику. Циљ стечаја је управо превазилажење или барем ублажавање оваквих негативних последица по повериоце, те њихово сразмерно намирење.

Објављивањем решења о отварању стечајног поступка наступају његове правне последице. Ако је решење о отварању стечајног поступка по жалби укинуто, а у поновном поступку стечајни поступак буде отворен, правне последице отварања стечајног поступка наступају оног дана када је прво решење истакнуто на огласној табли суда. У случају реорганизације као модалитета стечаја у нашем правном систему, стечајни поступак се истовремено отвара и обуставља, те не наступају последице отварања стечајног поступка. Дакле, последице отварања стечајног поступка односе се на банкротство, али не и на реорганизацију.

Даном отварања стечајног поступка над неким правним лицем (стечајним дужником), његовим директорима, заступницима, пуномоћницима, органима управљања и надзорним органима (извршни, управни, надзорни одбор и њихови чланови, као и други органи), престаје дотадашња

стечајни дужник пре отварања стечајног поступка, као и у случају понуда учињених стечајном дужнику или понуда које је учинио стечајни дужник, које нису прихваћене до дана отварања стечајног поступка. И у овим случајевима стечајни управник има право да одлучи да ли ће наведени налози и понуде важити након отварања стечајног поступка.

Стечајни управник може да откаже и **уговор о закупу**, независно од законских и уговорених рокова, са отказним роком од 30 дана, док сауговарач стечајног дужника не може да откаже закуп због неплаћања закупнине или због погоршања имовинског стања стечајног дужника после подношења предлога за покретање стечајног поступка. Ако уговор о закупу остане на снази, што зависи од избора стечајног управника, стечајни дужник је у обавези да уредно плаћа уговорену закупнину, а потраживање по основу тог уговора сматра се обавезом стечајне масе.

Закон о стечају посветио је посебну пажњу последицама отварања стечајног поступка на фиксне послове, односно фиксне уговоре. Наиме, код фиксног уговора, уколико уговорна обавеза не буде испуњена у одређено означено време, сам уговор престаје. Фиксност уговора, као његова посебна одлика, посебно се уговара. Међутим, и ако ова одредба о фиксности није уговорена, фиксним уговором се сматра и уговор из чије природе и циља произлази да мора да се испуни до одређеног рока и да за његово испуњење по истеку рока нема интереса за једног или оба уговарача. Као пример фиксног уговора може да послужи уговор који организатор сајма закључи са добављачем опреме која је потребна за одржавање сајма. Из саме природе обавезе произлази да испорука опреме за сајам након одржавања сајма не може да се сматра испуњењем уговорне обавезе јер организатор сајма за овако закаснелу испоруку нема правни интерес. Члан 96. Закона о стечају предвиђа да, ако је време испуњења обавезе из фиксног уговора наступило после отварања стечајног поступка, сауговарач стечајног дужника не може да тражи испуњење, али може да тражи накнаду због неиспуњења као стечајни поверилац. Накнада због неиспуњења одређује се у висини разлике између уговорене и тржишне цене која у месту испуњења важи за фиксне уговоре на дан отварања стечајног поступка. Фиксни уговори чији је предмет финансијска обавеза чије је извршење обезбеђено уговором о финансијском обезбеђењу, односно уговори о финансијском обезбеђењу у смислу закона којим се уређује финансијско обезбеђење, изузети су од правила Закона о стечају која важе за остале фиксне уговоре.

Што се **робе у превозу** тиче, сауговарач стечајног дужника, односно продавац или његов комисионар, коме цена није исплаћена у целости, може да тражи да му се врати роба која је послата стечајном дужнику, а до дана отварања стечајног поступка није приспела у место опредељења, односно није преузета од стечајног дужника, што представља тзв. право на потрагу. Ако је стечајни дужник преузео робу која је стигла у место опредељења пре отварања стечајног поступка само на чување, продавац нема право на потрагу, али може да оствари своја права као излучни поверилац по општим правилима.

Као што се из приложеног види, отварање стечајног поступка производи крупне последице како за стечајног дужника тако и за стечајне повериоце. Веома је важно и за привредне и за све друге правне субјекте да буду детаљно упознати са последицама отварања стечајног поступка, с обзиром на то да стечај подразумева и неопходност ангажовања стечајних поверилаца како исти не би били преклудирани, односно онемогућени у остварењу својих права. Пошто је стечај правних лица релативно честа појава, пожељно је да могућност стечаја буде присутна у свести правних субјеката како би адекватно реаговали у случају стечаја над правним лицем са којим су у одређеним правним односима.

Коментар Закона о финансијском обезбеђењу

Закон се односи на квалификоване учеснике на финансијском тржишту и уводи потпуно нове институте и процедуре у односу на постојеће одредбе садржане у Закону о облигационим односима, Закону о извршењу и обезбеђењу, Закону о заложном праву на покретним стварима уписаним у регистар и др., и обезбеђује примаоцу обезбеђења да непосредно, вансудски, без учешћа било ког надлежног органа, реализује инструмент финансијског обезбеђења.

Ивана Бараћ,
дипл. правник,
експерт за платни промет

У „Службеном гласнику РС” број 44 објављен је Закон о финансијском обезбеђењу, који ступа на снагу 16. јуна 2018. године, а примењује се од 1. јануара 2019. године.

Закон о финансијском обезбеђењу на целовит начин уређује услове и начин посебног обезбеђења извршавања финансијских обавеза на основу уговора о финансијском обезбеђењу који закључују учесници на финансијском тржишту.

Материја овог закона до сада није била у потпуности уређена у правном систему земље.

Циљ доношења овог закона јесте остваривање и унапређивање правне сигурности и ефикасности у извршавању обавеза на финансијском тржишту, ради очувања и јачања стабилности финансијског система. Закон истовремено представља усклађивање са прописима Европске уније у овој области.

Одредбе Закона о финансијском обезбеђењу односе се искључиво на субјекте који закључују уговор о финансијском обезбеђењу, а наведени су у члану 4. Закона.

Наиме, уговорне стране, односно давалац обезбеђења и прималац обезбеђења могу да буду искључиво:

- *Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, орган јавне власти, укључујући и организацију у чијој је надлежности управљање јавним дугом, вођење рачуна корисника јавних средстава, Фонд за развој и Агенција за осигурање и финансирање извоза Републике Србије;*
- *Народна банка Србије;*
- *финансијске институције са седиштем у Републици Србији, банке, друштва за осигурање, брокерско-дилерска друштва, друштва за управљање добровољним пензијским фондом, друштва за управљање инвестиционим фондом, институције електронског новца, платне институције, јавни поштански оператер, друштва за обављање послова факторинга и даваоца финансијског лизинга;*
- *учесници у платном систему и систему за поравнање хартија од вредности са седиштем у РС, ЦРХОВ, агент за поравнање, клириншке куће и оператори овог система;*
- *Европска унија, државе чланице ЕУ, трећа држава, као и органи јавне власти у тим државама;*
- *Европска централна банка и друге централне банке;*
- *Међународни монетарни фонд;*
- *Банка за међународна поравнања, Европска инвестициона банка и међународне развојне банке;*
- *финансијске институције, у смислу прописа ЕУ, над чијим пословањем врши надзор надлежни орган, укључујући кредитне*

ЗАКЉУЧАК

1) Закон о финансијском обезбеђењу односи се на квалификоване учеснике на финансијском тржишту, и то на: Републику Србију, њене органе и органе локалне власти, НБС, банке и друге учеснике из финансијског сектора, као и ЕУ, Европску централну банку и друге финансијске институције које послују у складу са прописима ЕУ, односно не примењује се на међусобне односе између правних лица и предузетника, као ни на уговоре о финансијском обезбеђењу у којима су правна лица и предузетници уговорна страна, а друга уговорна страна је квалификовани учесник из члана 4. Закона.

2) Закон доноси ефикасан систем реализације инструмената финансијског обезбеђења, без вођења извршног поступка или било ког другог поступка и без учешћа било ког органа.

3) Остваривање права из уговора о финансијском обезбеђењу изузето је из дејства поступка стечаја, ликвидације, мера реорганизације и принудног извршења, чиме се постиже највећа могућа ефикасност у наплати и заштити поверилаца.

Коментар Закона о међубанкарским накнадама и посебним правилима пословања код платних трансакција на основу платних картица

Основни циљ Закона је да се уреди тржиште платних картица, односно да се смање трошкови њиховог прихватања и повећа транспарентност и конкурентност, као и да се поспеши њихово коришћење и повећа безготовинско плаћање у земљи, а самим тим и да се смањи сива економија.

Ивана Бараћ,
дипл. правник,
експерт за платни промет

У „Службеном гласнику Републике Србије” број 44 објављен је Закон о међубанкарским накнадама и посебним правилима пословања приликом платних трансакција на основу платних картица. Закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику РС”, односно 16. јуна 2018. године, а примењује се истеком шест месеци од дана ступања на снагу, односно 17. децембра 2018. године, осим одредаба члана 9. овог закона, које се примењују по истеку два месеца од дана ступања на снагу овог закона, односно од 17. августа 2018. године.

Закон уређује међубанкарске накнаде које се наплаћују при извршавању платних трансакција на основу платних картица у Републици Србији, при чему пружалац платних услуга платиоца и пружалац платних услуга трговца имају седиште у Републици Србији,

министарство надлежно за заштиту потрошача преко тржишних инспектора, применом Закона о заштити потрошача.

10. Новчана казна у поступку остваривања заштите права и интереса корисника платних услуга и прекршаји трговца

Уколико Народна банка Србије у поступку остваривања заштите права и интереса корисника платних услуга утврди да је издавалац или прихватилац платних картица учинио повреду одредаба овог закона, донеће решење којим ће том лицу наложити отклањање утврђених неправилности и изрећи ће новчану казну прописану у овом члану.

Новчане казне прописане за издаваоца и прихватиоца платне картице крећу се у износу од 50.000 до 800.000 динара.

Законом је превиђена новчана казна у износу од 50.000 до 800.000 динара за трговца – правно лица за прекршај због кршења одредаба овог закона, а за одговорно лице – новчана казна од 30.000 до 150.000, за трговца – предузетника – новчана казна од 50.000 до 500.000 динара и за трговца – физичко лице – новчана казна од 30.000 до 150.000 динара.

11. Привремено одступање од прописане висине међубанкарске накнаде

Имајући у виду чињеницу да су банкарске накнаде неколико пута веће од износа прописаног одредбама овог закона и да ће њихово смањење знатно утицати на приходе које пре свега банке наплаћују, Законом је у члану 14. установљен прелазни период од шест месеци од почетка примене овог закона, у коме банке могу да нуде и наплате међубанкарску накнаду за дебитне картице у износу већем од прописаног, што значи више од 0,2%, али не више од 0,5%, а у случају кредитне картице – у износу вишем од 0,3%, али не вишем од 0,6% вредности извршене трансакције кредитном картицом.

Дејство ових одредаба временски је ограничено на шест месеци по примени Закона, што значи да банкарска накнада до почетка примене Закона (наредних шест месеци) може да остане у неизмењеној висини, а од почетка примене Закона, па шест месеци након тога може да износи највише 0,5% за дебитне и 0,6% за кредитне картице. По протеку тог рока банкарска накнада би се изједначила са накнадом у земљама Европске уније и износила би 0,2% за дебитне картице и 0,3% за кредитне картице.

12. Важење платних инструмената заснованих на платној картици

Платни инструменти који су издати до дана почетка примене Закона важиће и после истека овог рока, до рока важења тог инструмента, без обзира на то да ли је издавалац поступио у складу са одредбама овог закона, односно да ли је електронски и визуелно означио платне картице како би био препознатљив сваки бренд, односно врста картице.

Платни инструменти засновани на платној картици, који су издати до дана почетка примене члана 9. овог закона, који почиње да се примењује у року од два месеца од дана ступања на снагу Закона, важиће до истека рока важења означеног на њима, с тим да, уколико се поменутим инструментима продужава рок важења или се издају нови, они морају бити издати у складу са чланом 9. Закона. Ово значи обавезу да се без накнаде издаје платна картица којом се у домаћим платним трансакцијама обрада, нетирање и поравнање налога за пренос издатих на основу њене употребе обављају у платном систему у Републици Србији.

13. Подзаконски акт, усклађивање пословања

Подзаконски акт који се односи на садржину, начин и рокове достављања података о међубанкарским накнадама донеће Народна банка Србије у року од три месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Усклађивање пословања и унутрашњих аката пружаоци платних услуга дужни су да изврше до дана почетка примене Закона, односно у року од шест месеци од ступања на снагу овог закона.

Коментар Закона о заштити корисника финансијских услуга код уговарања на даљину

Закон на целовит начин уређује права корисника финансијских услуга приликом уговарања ових услуга коришћењем средстава комуникације на даљину, као и услове и начин остваривања и заштите тих права.

Ивана Бараћ,
дипл. правник,
експерт за платни промет

У „Службеном гласнику Републике Србије" број 44/2018 од 8. јуна 2018. године објављен је Закон о заштити корисника финансијских услуга код уговарања на даљину (у даљем тексту: Закон), који ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику РС", а примењује се по истеку три месеца од дана ступања на снагу, односно од 17. септембра 2018. године, осим одредаба члана 2. тачка 4) подтачка (9), које се примењују од дана приступања Републике Србије Европској унији, а односе се на друго правно или физичко лице које пружа финансијске услуге у Републици Србији у складу са Законом и прописима Европске уније.

Одређена права, утврђена овим законом, уређена су у правном систему земље појединим прописима, као што су Закон о заштити корисника финансијских услуга, Закон о заштити потрошача, Закон о облигационим односима и Закон о платним услугама, као и прописима који уређују пружање појединих финансијских услуга.

Међутим, све већи технолошки развој и значај електронског пословања у савременом животу, као и потреба усклађивања са прописима ЕУ (Директива којом се уређује оглашавање и закључивање на даљину уговора о финансијским услугама намењеним потрошачима и које се односе на све врсте финансијских услуга), условили су доношење посебног закона којим би се на свеобухватан начин уредила заштита корисника финансијских услуга, пре свега приликом уговарања на даљину.

Под корисницима финансијских услуга на које се овај закон односи подразумевају се физичко лице које користи или има намеру да користи финансијске услуге које нису намењене његовој пословној и другој комерцијалној делатности, затим предузетник, као и пољопривредник, као носилац или члан породичног пољопривредног газдинства, у смислу закона којим се уређују пољопривреда и рурални развој. Сматрало се да овим субјектима треба пружити додатну заштиту у погледу остваривања својих права приликом уговарања финансијских услуга коришћењем средстава комуникација на даљину. **Овим законом нису обухваћена правна лица као корисници финансијских услуга.**

1. Основне одредбе

Члановима од 1. до 4. Закона уређен је предмет закона, значење појединих појмова, однос према другим прописима, као и уговор

фондовима, примењују се прописи којима се уређује тржиште капитала, као и подзаконски акти које, у складу са одредбама овог закона, доноси Комисија за хартије од вредности и којима ближе уређује начин остваривања заштите права и интереса које, у вези са финансијским услугама, пружају инвестициона друштва и друштва за управљање инвестиционим фондом.

У погледу уговора које је корисник закључио са трговцем примењују се одредбе закона којим се уређује заштита потрошача.

Према члану 25. Закона, **надзор над применом одредаба овог закона врши Народна банка Србије** над: банкама, даваоцима финансијског лизинга, друштвима за осигурање, друштвом за управљање добровољним пензијским фондовима, платном институцијом, институцијом електронског новца и јавним поштанским оператором, у складу са прописима којима је уређено пословање ових субјеката и законом којим се уређује заштита корисника финансијских услуга.

Комисија за хартије од вредности врши надзор над применом одредаба овог закона када су у питању инвестиционе услуге, у складу са прописима којима се уређује тржиште капитала и инвестициони фондови.

Министарство надлежно за заштиту потрошача преко тржишних инспектора врши надзор над применом одредаба овог закона када су у питању уговори о финансијским погодбама – уговори између трговца и корисника – потрошача, са оброчним плаћањем робе односно услуга.

Одредбама члана 25. Закона предвиђена је и посебна мера – доношење решења којим се правном или физичком лицу налаже престанак обављања послова који нису у складу са одредбама овог закона.

6. Казнене одредбе

Одредбама члана 26. Закона прописане су новчане казне у износу од 50.000 до 800.000 динара за пружаоце услуга над којима надзор врши Народна банка Србије – за кршење одредаба овог закона. Уколико је у питању банка као пружалац услуге, новчана казна је прописана у износу од 80.000 до 1.000.000 динара.

Чланом 27. Закона прописан је прекршај за инвестиционо друштво, друштво за управљање инвестиционим фондовима и трговца – правно лице, са новчаном казном од 50.000 до 800.000 динара за кршење одредаба овог закона, а за одговорно лице предвиђена је новчана казна од 20.000 до 100.000 динара.

За кршење одредаба овог закона за трговца – предузетника прописана је новчана казна од 30.000 до 500.000 динара.

7. Завршне одредбе

Чланом 28. Закона предвиђено је да даном почетка примене овог закона престају да важе одредбе члана 29. ставови 9. и 10. и члана 37. став 2. Закона о заштити потрошача („Сл. гласник РС”, бр. 62/14 и 6/16 – др. закон), које уређују питање рачунања рокова за одустанак потрошача од уговора, као и изузетак од одустанка од уговора, с обзиром на то да су поменута питања сада уређена овим законом.

Јавна набавка услуге осигурања

Аутор анализира најбитније аспекате три врсте осигурања – запослених, имовине и возила, кроз одређивање кључних тачака конкурсне документације – техничких спецификација, услова за учешће у поступку и критеријума за доделу уговора.

Милош Јовић,
дипл. правник, виши саветник у Управи за јавне набавке

Услуге осигурања су једна од најчешћих јавних набавки. С обзиром на своју природу, односно обавезе које наручиоци имају по основу више закона који уређују предметно питање, јављају се као неизостављна ставка у плановима јавних набавки, те их практично немају само, условно речено, мањи наручиоци, због процењене вредности испод лимита који установљава обавезу спровођења поступка јавне набавке. На интернет страници Народне банке Србије, у секцији „Надзор осигурања", наведена су сва обавезна осигурања и правни извори обавезности.

Смисао осигурања није могућност зараде, већ обезбеђење економске сигурности, односно заштита живота и имовине од последица наступања штетног догађаја. Услуге осигурања представљају једну од најтежих јавних набавки за спровођење услед више фактора, пре свега јер је реч о веома специфичним услугама које захтевају посебна знања која лица запослена код наручиоца често немају.

Услугу осигурања наручилац може да прибави у једном поступку или у више њих, што ће учинити у случају да важеће полисе за различите врсте осигурања истичу у различито време. Притом се указује на то да би у наведеном случају било пожељно да се предвиди такво трајање уговора о осигурању каквим би се обезбедио јединствени истек осигурања за све врсте осигурања. Приликом спровођења једне јавне набавке услугу осигурања треба поделити у више партија. У наставку текста дати су преглед и анализа кључних аспеката три врсте осигурања: запослених, имовине и возила, кроз одређивање кључних тачака конкурсне документације: техничких спецификација (шта се набавља, односно шта се осигурава), услова за учешће у поступку (какви услови морају да буду испуњени да би се добио задовољавајући уговорни партнер) и критеријума за доделу уговора (како изабрати најбољег међу прихватљивим осигуравајућим друштвима).

Техничке спецификације

Потребно је да се најпре дефинише обухват осигурања, односно осигурани ризици за сваку од три горенаведене врсте осигурања.

Осигурање лица требало би да обухвата: **1)** колективно осигурање запослених и ангажованих лица од последица несрећног случаја – незгоде; **2)** колективно додатно здравствено осигурање запослених и ангажованих лица. Колективно осигурање запослених и ангажованих лица од последица несрећног случаја обухвата: смрт услед незгоде, трајни инвалидитет, трошкове лечења и дневну накнаду за стационарно лечење. Наручилац би требало да се осигура и од пролазне неспособности за рад тако да се, уколико несрећни случај има за последицу осигураникову пролазну неспособност за рад, осигуравајуће друштво обавезује да исплати осигуранику накнаду у одређеној висини уговорене суме по дану, од првог дана након дана када је започето

бити речи о критеријумима које би, уз цену, односно укупну премију осигурања, требало укључити у бодовање. Наравно, свака врста осигурања има одређене квалитетне аспекте са становишта пружања конкретне услуге, који би могли да буду укључени у додатно бодовање.

У погледу свих врста осигурања то би могли да буду: рок за исплату штете; понуђена већа сума осигурања од суме одређене техничким спецификацијама за одређени ризик; исплата укупне штете (и неспорног и спорног дела), уз евентуално накнадно регресирање осигуравача од осигураника по коначном утврђивању висине штете.

Постоје, такође, бројне погодности које наручилац, ако их не одреди као обавезне, може да бодује као додатне. Приликом осигурања запослених то би могло да буде: искључење каренце; осигурање запослених у периоду од 24 сата; укључивање додатних (опционих) хируршких интервенција. Приликом осигурања имовине додатне погодности могу да буду: искључење опције „на први ризик" за ризике за које је ова опција наведена у техничким спецификацијама; понуђена већа осигурана сума за залихе робе; понуђен откуп доплатака у корист осигураника (откуп амортизоване вредности када су у питању делимичне штете; откуп учешћа осигураника у штети – франшизе). Коначно, приликом осигурања возила додатне погодности које би се бодовале могле би да буду: нуђење територијалног важења каско осигурања за све државе чланице система зелене карте; нуђење услуге вуче односно шлепања у цени премије (у случају да иста није обухваћена основним осигурањем); неискључивање од стране осигуравача одређених ситуација у којима каско осигурање по правилу не може да се наплати; покриће допунског ризика крађе и нестанка возила итд.

Електронско издање за праћење јавних набавки

ИНГ-ПРО ЈАВНЕ НАБАВКЕ

ИНГ-ПРО ЈАВНЕ НАБАВКЕ – електронско издање за праћење јавних набавки – налази се на јавној интернет адреси *www.javne-nabavke.net* и представља издање намењено службама којима је у свакодневном раду неопходно праћење јавних набавки, које се објављују на Порталу јавних набавки, као и свих других пратећих докумената, при чему су заинтересоване за једноставан, ефикасан и брз приступ путем интернета, без икаквих поступака ажурирања од стране клијената (ажурира се аутоматски), као и са могућношћу обавештавања о набавкама које су им потребне и њиховим променама путем мејл-сервиса (директно на мејл корисника).

Зашто пратити ИНГ-ПРО Јавне набавке?

- **Зато што се добија дневно ажуран преглед свих јавних набавки и пратеће документације, које се објављују у складу са Законом о јавним набавкама.**
- **Зато што нуди јединствену претрагу свих врста огласа по више различитих критеријума: по појмовима у називу тендера, по предмету, по периоду важења огласа (важи од – до), по датуму објављивања огласа, по статусу огласа (отворен, закључен, обустављен), по врсти поступака, наручиоцима.**
- **Зато што је за добијање резултата претраге довољан један критеријум претраге.**
- **Зато што корисник може да одабере категорије предмета набавки које су му потребне и да само о њима добија обавештења путем мејл-сервиса, чиме је поштеђен свакодневног, мукотрпног листања огласа на Порталу јавних набавки.**
- **Зато што се за претплатну цену добија могућност неограниченог праћења свих категорија и свих типова јавних набавки (добра, услуге, радови).**
- **Зато што има све измене постојећих јавних набавки, што омогућава њихово једноставно праћење.**
- **Зато што има и базу победника тендера, са информацијама у ком је поступку јавне набавке одређени понуђач победио.**
- **Зато што има листу ЈН УЖИВО, која се ажурира свака два минута и на којој се налазе најновије јавне набавке, које још нису прошле процес редакцијске обраде.**

За претплату и друге информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

О спорним аспектима клаузула које регулишу забрану конкуренције и заштиту пословне тајне

Клаузула забране конкуренције и клаузула заштите пословне тајне у данашње време имају све већи значај и постају скоро неизоставни део уговора о раду.

Милан Ранђеловић,
адвокат у Адвокатској канцеларији ЈПМ Јанковић–Поповић–Митић

Клаузуле које регулишу забрану конкуренције и заштиту пословне тајне постале су скоро неизоставни део уговора о раду који се у данашње време закључују, имајући пре свега у виду снагу технолошких знања, карактер пословних партнера послодавца, важност пословних тајни и друге факторе који утичу на уговарање ових клаузула. Док је законодавац клаузули забране конкуренције посветио чланове 161. и 162. Закона о раду („Сл. гласник РС", бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014, 13/2017 и 113/2017 – у даљем тексту: ЗОР), пословну тајну регулисао је посебним законом – Законом о заштити пословне тајне („Сл. гласник РС", бр. 72/2011 – у даљем тексту: Закон). У наставку текста уследиће посебан осврт на карактеристике обеју клаузула и неке дилеме које у том смислу постоје у пракси.

Клаузула забране конкуренције – општа правила

Чланом 161. став 1. ЗОР-а прописано је следеће: „Уговором о раду могу да се утврде послови које запослени не може да ради у своје име и за свој рачун, као и у име и за рачун другог правног или физичког лица, без сагласности послодавца код кога је у радном односу." Према томе, овде је реч о забрани конкуренције за време трајања радног односа, био он на одређено или неодређено време. Потребно је прецизно утврдити послове које запослени тако не може да обавља. Даље, запослени не може да обавља послове ни као физичко лице, ни као предузетник, ни као запослени код другог правног лица. Ако се запосленом јави могућност и жеља да то ради, неопходно је да добије претходну сагласност послодавца, иначе може бити одговоран, поготово ако је послодавац кршење забране конкуренције дефинисао као повреду радне обавезе.

Уз то, став 2. истог члана прописује да „забрана конкуренције може да се утврди само ако постоје услови да запослени радом код послодавца стекне нова, посебно важна технолошка знања, широк круг пословних партнера или да дође до сазнања о важним пословним информацијама и тајнама." Наведено имплицира да послодавац не може да уговори ову клаузулу паушално за сваког запосленог, већ само ако су испуњени наведени предуслови. Исти су постављени широко и подложни тумачењу, али нема практичних проблема у том смислу.

Општим актом и уговором о раду утврђује се и територијално важење забране конкуренције у зависности од врсте посла на који се забрана односи. На ово је потребно обратити посебну пажњу. Док је клаузула временски везана за трајање радног односа (евентуално и након радног односа уз накнаду, ако је тако уговорено), просторно важење такође је важно стимулисати уговором о раду или анексом. Да ли ће то бити само територија

С друге стране, многи подржавају становиште да оваква одредба не може да се уговори законито, већ мора да се одреди трајање чувања пословне тајне, односно мора да се инкорпорира позивање (макар и генерално) на неки други пропис који прописује трајање чувања пословне тајне. Заговорници овог становишта сматрају да не може да се уговори да је запослени дужан да заувек чува пословну тајну, већ само док се те информације чувају као поверљиве.

У случају повреде пословне тајне, послодавац тужбом може да покрене поступак пред судом против запосленог и да захтева: престанак радњи које могу да доведу до незаконитог прибављања, коришћења или откривања пословне тајне, као и забрану незаконитог прибављања, коришћења или откривања информација које представљају пословну тајну; затим спречавање промета, односно одузимање и повлачење из промета, измену или уништавање свих предмета који садрже информације које представљају пословну тајну, ако је те податке могуће посредно или непосредно видети или преносити; накнаду штете, укључујући стварну штету и изгубљену добит, а ако је повреда учињена намерно, послодавац уместо накнаде имовинске штете може да захтева накнаду до троструког износа уобичајене накнаде коју би примио за конкретни облик коришћења предмета заштите да је то коришћење било законито; као и отказ уговора о раду и објављивање пресуде у јавном гласилу о трошку запосленог. Поступак по оваквој тужби је хитан. Тужба због повреде пословне тајне може да се поднесе у року од шест месеци од дана када је послодавац сазнао за повреду и учиниоца, а најкасније у року од три године од дана када је повреда учињена.

Уговорна казна и закључак

Закон о облигационим односима у члановима 270–276. регулише институт уговорне казне. Начелно, поверилац и дужник могу да уговоре да ће дужник платити повериоцу одређени новчани износ или прибавити неку другу материјалну корист ако не испуни своју обавезу или ако задоцни са њеним испуњењем (уговорна казна). Уговорна казна не може да буде уговорена за новчане обавезе. Уговорне стране могу да одреде висину казне по свом нахођењу у једном укупном износу, у проценту или за сваки дан задоцњења или на неки други начин, при чему она мора да буде уговорена у форми прописаној за уговор из кога је настала обавеза на чије се испуњење односи.

Међутим, уговорна казна може да буде примењива и код клаузула забране конкуренције и заштите пословне тајне, имајући у виду да су обе обавезе неновчане. Често се у пракси у уговоре о раду уноси уговорна казна и то је такође прихваћено у судској пракси. Дакле, у случају да запослени прекрши неку од ових клаузула, активира се уговорена одредба о уговорној казни и, без обзира на то да ли је послодавац заиста претрпео штету или не, има право да од запосленог (или бившег запосленог) потражује накнаду штете у висини уговорне казне (нпр. 1, 5 или 14 нето зарада запосленог). Ако запослени одбије да исплати износ уговорне казне, послодавац ће ипак морати да подигне тужбу против запосленог, али бар неће морати да доказује штету и њену висину, већ само да је дошло до повреде и да је уговорен одређени износ уговорне казне који је запослени дужан да му плати.

Оно што може да се закључи из свега наведеног јесте да односна легислатива у Републици Србији постоји (мада није довољно развијена и детаљна), али и да још увек недостаје доступна и усклађена судска пракса, што може да представља проблем како самим послодавцима тако и запосленима. Остаје нада да ће се ствари у том смислу окренути на боље у временима која долазе, а да ће судови у тим предметима судити брже и уједначеније.

Начин и поступак укључивања у обавезно здравствено осигурање лица која нису обавезно здравствено осигурана

Предмет анализе у овом тексту је нови Правилник о начину и поступку укључивања у обавезно здравствено осигурање лица која нису обавезно здравствено осигурана, који је ступио на снагу 16. јуна 2018. године.

Редакција Инг-Про

Законом о здравственом осигурању („Сл. гласник РС”, број 107/2005, 109/2005 – испр., 57/2011, 110/2012 – одлука УС, 119/2012, 99/2014, 123/2014, 126/2014 – одлука УС, 106/2015 и 10/2016 – др. закон – у даљем тексту: Закон), члан 23, дата је могућност лицима која нису обухваћена обавезним здравственим осигурањем да се укључе у ово осигурање како би за себе и чланове своје породице обезбедили право на здравствену заштиту, као и друга права из овог осигурања. Укључивање у добровољно здравствено осигурање може да буде интересантно за незапослена лица (домаћице, студенти), лица на неплаћеном одсуству, лица којима мирује радни однос, као и за сва друга лица која нису осигурана по другом основу. Приступањем обавезном здравственом осигурању и плаћањем доприноса из својих средстава ова лица стичу статус осигураника и остварују права из обавезног здравственог осигурања под условима, на начин и у садржини и обиму прописаним Законом.

Према члану 31. став 4. Закона, лицима која се укључују у обавезно здравствено осигурање обезбеђују се права из обавезног здравственог осигурања, и то: право на здравствену заштиту и право на накнаду трошкова превоза у вези са коришћењем здравствене заштите. Наведена права се, осим лицима укљученим у обавезно здравствено осигурање, према члану 24. став 2. Закона, обезбеђују и члановима уже породице ових лица, а њима се сматрају:

1) чланови уже породице (супружник или ванбрачни партнер, деца рођена у браку или ван брака, усвојена и пасторчад и деца узета на издржавање);

2) чланови шире породице (родитељи, очух, маћеха, усвојитељ, деда, баба, унучад, браћа и сестре, које осигураник издржава у смислу прописа о породичној заштити, као и прописа о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана).

Ванбрачни партнер сматра се чланом уже породице ако са осигураником живи у ванбрачној заједници најмање две године пре дана подношења пријаве на осигурање.

Према члану 124. став 5. Закона, Републички фонд за здравствено осигурање општим актом уређује начин и поступак, као и потребне доказе за укључивање у обавезно здравствено осигурање. На основу овог законског овлашћења Управни одбор Републичког фонда за здравствено осигурање донео је Правилник о начину и поступку укључивања

породице картицу здравственог осигурања, односно Образац ПЗК оверава матична филијала, уз доказ да је доспели допринос плаћен, на рок прописан општим актом Републичког фонда којим је уређена исправа о здравственом осигурању и посебна исправа за коришћење здравствене заштите. Матична филијала утврђује да је плаћен доспели допринос увидом у податке о уплатама извршеним у складу са законом којим су уређене платне услуге и законом којим је уређен електронски документ, електронска идентификација и услуге од поверења у електронском пословању или на основу уплатнице са потврдом носиоца платног промета о извршеној уплати. Изузетно, за чланове уже породице лица које је укључено у обавезно здравствено осигурање, старости од 18 до 26 година живота, која се налазе на школовању, картицу здравственог осигурања, односно Образац ПЗК оверава матична филијала, уз потврду да је осигурано лице на школовању.

Лице које је укључено у обавезно здравствено осигурање дужно је да обавести матичну филијалу о променама насталим за време здравственог осигурања у року прописаном законом којим се уређује Централни регистар обавезног социјалног осигурања.

Претходни стаж осигурања као услов за укључивање у обавезно здравствено осигурање

Како се види из одредби Правилника, за укључивање у обавезно здравствено осигурање од лица које се укључује тражи се да има тзв. „претходни стаж". Наиме, према члану 32. Закона, за остваривање права из обавезног здравственог осигурања осигураник мора да има стаж осигурања у обавезном здравственом осигурању у својству осигураника, у складу са Законом, у трајању од:

- најмање три месеца непрекидно или
- шест месеци са прекидима у последњих 18 месеци,

пре почетка коришћења права из обавезног здравственог осигурања (претходно осигурање). У претходно осигурање рачуна се време од дана када је осигураник стекао својство осигураника у складу са Законом, за које је уплаћен допринос. Овај претходни стаж доказује се потврдом послодавца, потврдом Пореске управе и здравственом књижицом, односно потврдом надлежне филијале у случају непоседовања здравствене књижице.

КАЛКУЛАТОР КАМАТА у оквиру електронског издања

ИНГ-ПРО ПРОПИСИ.НЕТ

Осим обрачуна затезне камате у динарима или у некој од страних валута (евро, долар, швајцарски франак), уз помоћ нашег калкулатора претплатници могу да врше и обрачун камате за неблаговремено плаћене јавне приходе и за неблаговремено плаћени царински дуг и казну у царинском поступку, затим обрачун камате по есконтној/референтној стопи Народне банке Србије и по референтној стопи Европске централне банке (ЕЦБ), као и обрачун камате по пресудама/одлукама Европског суда за људска права. Поред наведених, ту је и обрачун уз помоћ индекса потрошачких цена, а осим свих ових дефинисаних каматних стопа које ми ажурирамо, постоји и опција Моје каматне стопе, помоћу које сваки корисник може да дефинише каматне стопе како би прилагодио обрачун камата сопственим потребама.

Обрачуне камата претплатници могу да сачувају у оквиру базе, а могу и да врше промене на рачуну, односно да евидентирају нова задужења и отплате, уз могућност да бирају да ли ће се делимична отплата дуга прво одузимати од камате или од главнице.

Калкулатор врши обрачуне камата пропорционалном или конформном методом. Поред ових, постоји и јединствена мешовита метода (за затезну камату до 2. 3. 2001. примењује се конформна метода, а од 3. 3. 2001. пропорционална) која омогућава јединствен обрачун камате за период пре и после тог периода. Сходно томе, по истом принципу функционише и обрачун камате на неблаговремено плаћене јавне приходе, на неблаговремено плаћен царински дуг и неблаговремено плаћену казну у царинском поступку (до 31. 12. 2012. конформна, од 1. 1. 2013. пропорционална метода).

Збирни обрачун камата омогућава обрачун дуга по више различитих фактура (рачуна), по принципу: један поверилац, један дужник, више новчаних потраживања и износ укупног дуга по свим тим различитим основама.

За претплату и друге информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Преглед новина из Закона о платама запослених у јавним агенцијама и другим организацијама које је основала Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе

Овим законом, који се примењује од 1. 1. 2019. године, из режима слободног утврђивања зарада од стране послодавца на основу елемената из Закона о раду прелази се у уређен систем дефинисања плата запослених по принципима и на основу елемената који важе за остале делове јавног сектора.

Редакција Инг-Про

Народна скупштина Републике Србије донела је Закон о платама запослених у јавним агенцијама и другим организацијама које је основала Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, који је објављен у „Службеном гласнику РС" бр. 47/2018 од 20. 6. 2018. године (у даљем тексту: Закон). Закон је ступио на снагу 28. 6. 2018. године, а примењује се од 1. јануара 2019. године.

Законом се уређује плата, накнада плате, накнада трошкова и друга примања запослених:

1) у јавним агенцијама и другим правним лицима на које се примењују прописи о јавним агенцијама, и

2) у другим органима и организацијама које је основала Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, на које се не примењују прописи о платама у државним органима, органима аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе или јавним службама, изузев на запослене у организацијама које обављају делатност у складу са прописима о привредним друштвима, а нису основане као привредна друштва и у организацијама са статусом лица у финансијском сектору.

Закон се не примењује на запослене у јавним предузећима и привредним друштвима која је основала Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, на запослене у Народној банци Србије, организацији надлежној за заштиту конкуренције, Регулаторној агенцији за електронске комуникације и поштанске услуге, Регулаторном телу за електронске медије, јавним медијским сервисима и органима и организацијама које су основане међународним уговором или у којима се плате одређују у складу са међународним уговором.

за сваку навршену годину рада код свих послодаваца одређених законом којим се уређује систем плата запослених у јавном сектору. За утврђивање ове отпремнине рачуна се време проведено у радном односу код послодавца у јавном сектору који је престао да постоји, односно променио облик организовања, ако је за време рада запосленог његов оснивач била Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе.

- Општим актом послодавца могу да се утврде право на јубиларну награду и друга примања, у складу са општим прописима о раду.

Прелазне одредбе Закона

1. Послодавци на које се односи овај закон дужни су да у року од шест месеци од његовог ступања на снагу министарству надлежном за послове државне управе и локалне самоуправе доставе попис радних места садржаних у акту о систематизацији, опште/типичне описе послова који се обављају на тим радним местима и захтеве за њихово обављање, ради објављивања тих података у Општем каталогу радних места.

2. Послодавци су дужни да у року од 30 дана од доношења свог општег акта о сврставању радних места запослених у платне групе и платне разреде и одређивању почетног коефицијента, министарству надлежном за послове државне управе и локалне самоуправе доставе податке о платним групама и платним разредима у које су сврстана радна места, ради објављивања тих података у Општем каталогу.

3. Изузетно, основица за обрачун и исплату плата за 2019. годину утврдиће се одлуком органа управљања, тако да се, применом овог закона и закона којим се уређује систем плата запослених у јавном сектору, трошкови за плате и друга примања запослених у 2019. години крећу у оквиру расположиве масе средстава за плате, утврђене донетим финансијским плановима тих правних лица, при чему она не може бити већа од јединствене основице утврђене Законом о буџету за 2019. годину. До доношења финансијских планова за 2019. годину запослени задржава право на исплату затечене плате за своје радно место, а исплата плате се, у складу са овим законом, врши од наредног месеца од месеца у којем су донети финансијски планови.

4. Платна група, платни разред и коефицијенти за запослене који су у радном односу на дан почетка примене овог закона одређују се према платној групи, платном разреду и почетном коефицијенту радног места чије послове запослени обавља, одређеном у складу са одредбама овог закона. За запосленог који је у радном односу на дан почетка примене Закона имао уговором о раду утврђену основну зараду у већем износу од основне зараде утврђене на основу елемената из општег акта послодавца (сагласно члану 107. став 4. Закона о раду), може да се одреди већи почетни коефицијент у распону до два платна разреда у односу на платни разред платне групе у коју је његово радно место сврстано.

5. Запослени чија би основна плата, увећана за остварени радни учинак, применом закона којим се уређује систем плата запослених у јавном сектору и овог закона, била мања од затечене плате на радном месту чије послове обавља на дан почетка примене Закона, утврђене у складу са законом којим се уређује систем плата запослених у јавном сектору, задржава право на исплату затечене плате, коју је имао до почетка примене Закона, све док његова основна плата, увећана за радни учинак применом одредаба Закона, не достигне плату коју је имао.

6. Одредбе колективног уговора који је на снази на дан ступања на снагу Закона, које нису у супротности са Законом, остају на снази до закључивања колективног уговора у складу са Законом и законом којим се уређује систем плата запослених у јавном сектору, односно до истека важења колективног уговора. Послодавци који права, обавезе и одговорности запослених из радног односа на дан ступања на снагу Закона уређују Правилником о раду, дужни су да ускладе Правилник о раду са одредбама Закона – до почетка примене Закона.

7. Поступци одлучивања о правима, обавезама и одговорностима запослених, који су започети до ступања на снагу Закона, окончаће се применом прописа према којима су започети.

Одговорност стамбене зграде, власника и других лица за штету која потиче од зграде

Уз примере из судске праксе анализирано је питање одговорности за штету која потиче од зграде.

Снежана Марјановић,
судија Првог основног суда у Београду

Одржавање стамбених зграда било је регулисао Законом о становању из 1992. године, када су станови у стамбеним зградама највећим делом били у друштвеној односно државној својини. Крајем 1993. године највећи број станова био је приватизован. Како би се регулисали односи власника станова у вези са одржавањем и коришћењем стамбених зграда и њених посебних делова, донет је Закон о одржавању стамбених зграда 1995. године. Закон о основама својинскоправних односа регулисао је ову проблематику у члану 19. који наводи да власници станова на заједничким деловима зграде имају право заједничке недељиве својине. Према важећим прописима, до 2016. године ти заједнички делови и одговорности нису били јасно дефинисани, што је стварало бројне проблеме у управљању и одржавању стамбених зграда и примени прописа. Закон о становању који је примењиван до 2016. године дефинисао је јавни интерес, али само декларативно, јер су средства за његово остваривање, која су се очекивала од приватизације станова, обезвређена хиперинфлацијом већ на самом почетку његове примене. Резултат ове приватизације је, како то Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре наводи у разлозима за измену прописа, феномен „сиромашних власника", који немају довољно средстава да плаћају трошкове поседовања имовине, што се посебно односи на трошкове инвестиционог одржавања и унапређења стамбених зграда.

Велики број стамбених зграда пропадао је због неодржавања или недовољно професионалног одржавања, а догађало се да буду угрожени и животи корисника, али и трећих лица. Надлежне институције у области одржавања стамбених зграда нису биле делотворне нити су прописи били јасни и применљиви у области надзора. Регулисање ове проблематике је, поготово у градским подручјима, од изузетног значаја.

Нови Закон о становању и одржавању зграда („Сл. гласник РС", бр. 104/2016 – у даљем тексту: Закон) много детаљније је регулисао обавезе власника и одговорност за штету која потиче од зграда, и то управљање зградом, коришћење и одржавање зграде, заједничких и посебних делова зграда, надзор над применом одредаба овог закона и друга питања од значаја за стамбену политику. Знатно детаљније него до тада регулисао је и обавезе и одговорности власника станова и начин управљања зградом. Овим законом се повећавају обавезе грађана, пре свега у смислу повећања одговорности у односу на одржавање њихове имовине, како се неиспуњењем истих не би угрозила њихова имовина, као и имовина и права других лица, а повећава се и одговорност државних органа у смислу прецизног утврђивања обавезе у контроли и надзору у сектору становања, као и за вођење регистара и евиденција.

Активна легитимација и постојање штете

Када се покреће парнични поступак за накнаду штете која потиче од зграде прво мора

стамбеној заједници и власнику посебног дела зграде ако је штета наступила услед његове радње или пропуштања. Стога **он не може да буде пасивно легитимисан по тужби трећих лица за накнаду штете** јер је ова правна норма изричита. Он зато има третман запосленог у правном лицу према члан 172. ЗОО-а.

Закон одговорност рашчлањава у зависности од тога да ли се ради о управнику или професионалном управнику, ако не предузме потребне радње, укључујући и подношење тужбе, у циљу регреса за трошкове одржавања односно поправке, **против лица које је одговорно за оштећење заједничких делова зграде** у року од **два месеца** од сазнања за штету и одговорно лице. У том случају управник одговара стамбеној заједници због пропуштања да поднесе тужбу, ако је због тога изгубљена могућност регреса од лица одговорног за насталу штету. Професионални управник одговара стамбеној заједници због пропуштања да поднесе тужбу у року солидарно **са лицем одговорним за насталу штету**.

Пажња коју професионални управник мора да посвети извршавању поверених послова јесте пажња доброг стручњака и његова одговорност се строже процењује. Он је обучено стручно лице и стога је и његова одговорност већа. Приликом процене одговорности управника који није професионалац примењује се стандард пажње доброг домаћина, сходно члану 18. ЗОО-а, у погледу извршавања својих обавеза. Та процена и одговорност може да зависи и од тога да ли он прима накнаду за вршење ових послова или не.

Из образложења:

Међу странкама није спорно да туженик није ни власник ни сувласник зграде с које је цријеп пао на главу тужиље и нанео јој озледе, већ да је принудни управитељ те зграде одређен по Градском поглаварству Града Б. Тужени, као принудни управитељ, није пасивно легитимисан у овом предмету, односно не одговара за штету насталу тужиљи јер није ни власник ни сувласник опасне ствари, па је тужбени захтев тужиље основано одбијен.

(Жс у Бјеловару, Гж-1812/2004-2 од 27. 1. 2005)

Закључак:

Стамбене заједнице још увек нису формиране у свим зградама. Питање је колико је зграда сачинило извештај о провери стања зграде, који је полазна тачка за одређивање приоритета и сачињавање програма одржавања зграде. У зградама које имају више десетина станова организација и поступање је заиста озбиљан подухват.

Измена закона који регулише питања одржавања зграда јесте један корак ка прилагођавању правилима Европске уније у погледу права, обавеза и одговорности власника зграда и њихових посебних делова. Ипак, и овај пропис ће у практичној примени показати и добре и слабе стране. Неке дилеме су изнете и у овом тексту. С обзиром на то да је Закон релативно кратко у примени, конкретнији резултати ће се тек видети.

Објект радње као обележје бића кривичног дела у пракси судова у Републици Србији и пракси судова Европског суда за људска права

Утврђивање објекта радње значајно је како у оптужном акту тако и у пресуди, јер се тиме, поред осталих елемената бића кривичног дела, утврђује и да ли је дело учињено или није.

Ивана Стојиљковић,
виши тужилачки помоћник
у Другом основном
тужилаштву

Да би нека радња представљала кривично дело, морају се испунити одређени елементи кривичног дела. Скуп обележја кривичног дела назива се бићем кривичног дела. Оно изражава у чему се састоји забрањено понашање, односно садржи оно што је типично за неко кривично дело, по чему се то кривично дело разликује од других кривичних дела. Типично је за кривично дело крађе (члан 203. КЗ-а) одузимање туђе покретне ствари у намери да се та ствар противправно присвоји, па биће кривичног дела испуњава онај ко оствари сва обележја кривичног дела крађе, тј. ко одузме туђу покретну ствар у намери да је присвоји. Типично за кривично дело убиство (члан 113. КЗ-а) јесте да се њиме лиши живота други (мисли се на човека), па биће кривичног дела испуњава онај који лиши живота друго лице. Недостаје ли у појединачном случају само једно обележје кривичног дела, није остварено његово биће. Тако на пример неће постојати кривично дело крађа из члана 203. КЗ-а ако неко одузме туђу покретну ствар у намери да је врати, јер недостаје намера присвајања као обележје крађе, или ако неко лиши живота ембрион, недостаје битно обележје убиства јер се ембрион у казненоправном смислу не сматра човеком.

На основу претходно наведеног уочава се да је појам бића кривичног дела уско повезан са појмом законског описа кривичног дела. Међутим, иако у већини случајева опис кривичног дела заиста садржи биће кривичног дела, није увек тако. Кривично дело учествовање у тучи из члана 123. КЗ-а чини онај ко учествује у тучи која је имала за последицу смрт или тешку телесну повреду једне или више особа. Смрт или тешка телесна повреда су објективни услови инкриминације, тј. материјалне претпоставке кажњивости које не улазе у појам противправности и кривице. Она јесу део законског описа, али не улазе у обележја бића кривичног дела, па самим тим не морају да буду обухваћена умишљајем или нехатом. Дакле, код кривичног дела учествовање у тучи из члана 123. КЗ-а законски опис кривичног дела шири је од обележја бића кривичног дела.

Биће кривичног дела садржи обележја објективне и субјективне природе, при чему је овде предмет разматрања објект радње као елемент објективног обележја бића кривичног дела. Биће кривичног дела садржи

тврдили да се г. Селмуни опирао хапшењу, судски вештак медицинске струке је након тога утврдио да је већи број тих повреда могао настати као резултат 'опирања' приликом хапшења пацијента, док су повреде на доњим екстремитетима и глутеусима, које нису утврђене приликом првог прегледа, свакако нанете после хапшења и потврђују наводе пацијента.

Кривични суд у Версају је закључио да ни медицинска документација ни извештај вештака не поткрепљују тврдње о аналној пенетрацији. Сем тога, г. Селмуни није био у стању да идентификује полицајца који га је наводно силовао. Сходно томе, ово кривично дело не може да се квалификује као силовање. Суд даље наводи да ни у погледу захтева да се наношење телесних повреда преквалификује у наношење телесних повреда са трајним телесним оштећењем не може да се успостави узрочно-последична веза између слабљења вида г. Селмунија и удараца који су му нанети. Сходно томе, Апелациони суд у Версају због недостатка доказа ослобађа полицајце кривице за блудне радње, али потврђује њихову кривицу *за напад и наношење телесних повреда, уз претњу употребе оружја, од стране службених лица на дужности, без легитимног оправдања*, што је у случају г. Селмунија за последицу имало потпуну онеспособљеност за рад.

Суд је сматрао да није доказано да је г. Селмуни силован, с обзиром на то да су такви наводи уследили исувише касно да би се уз помоћ медицинске документације то могло доказати или оповргнути. Исто тако, на основу медицинске документације не може да се успостави узрочно-последична веза између наведеног слабљења вида подносиоца представке и догађаја који су се десили током његовог боравка у полицијском притвору.

Напослетку, суд утврђује да је г. Селмунију нанет велики број удараца, који су таквог интензитета да проузрокују значајну бол. Суд констатује да је г. Селмуни био изложен континуираним физичким нападима током неколико дана колико је трајало испитивање, па такво поступање треба да се сматра чином мучења, сходно члану 3. Конвенције.

У наведеној пресуди објект радње је пасивни субјекат, у овом случају мушко пунолетно лице које је претпрело наношење тешких телесних повреда, уз последицу потпуне неспособности за рад.

Закључак

Утврђивање објекта радње значајно је како у оптужном акту тако и у пресуди јер се тиме, поред осталих елемената бића кривичног дела, утврђује да ли је дело учињено или није. Објект радње јасно произлази из описа бића кривичног дела у Кривичном законику, а као што је у уводу наведено, и из бланкетних норми. Стога је већ у самом оптужном акту битно да се наведе објект радње када се врши чињенични опис кривичног дела, а исто тако и у изреци пресуде. Сматра се да суд није овлашћен да утврђује који је објект радње у питању ако то претходно није наведено у оптужном акту, јер би то представљало повреду права на одбрану окривљеног, као и прекорачење оптужног акта. Стога је неопходно посветити већу пажњу питању објекта радње како у теорији тако и у пракси. Ако је у оптужном акту објект радње погрешно наведен, суд из претходно наведених разлога не може да изврши измену оптужног акта, што је утврђено и чланом 420. Законика о кривичном поступку. Однос пресуде и оптужбе је регулисан тако да пресуда може да се односи само на лице које је оптужено и само на дело које је предмет оптужбе садржане у оптужном акту. Због тога је основан закључак да суд у пресуди не може да отклони недостатак у оптужном акту који се односи на објект радње, било да је објект радње погрешно наведен било да је у потпуности изостало његово навођење.

Удруживање ради вршења кривичних дела

У тексту који следи аутор разматра облике кривичног дела удруживања ради вршења кривичних дела.

Никола Пантелић,
заменик јавног тужиоца у Трећем основном јавном тужилаштву у Београду

Кривично дело удруживања ради вршења кривичних дела сматра се основним средством које, у материјалноправном смислу, штити друштво од организованог криминалитета. Оно је садржано у XXXI глави Кривичног законика („Сл. гласник РС", бр. 85/2005, 88/2005 – испр., 107/2005 – испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014 и 94/2016 – у даљем тексту: КЗ) и, поред осталих кривичних дела из исте целине, усмерено је на очување јавног реда и мира. Удруживање ради вршења кривичних дела предвиђено је 346. чланом КЗ-а и садржи два основна облика који имају по један лакши облик, као и један заједнички квалификовани облик, те два основа за ублажавање, односно ослобођење од казне. Иначе, ово кривично дело дуго је носило назив злочиначко удруживање, а новелама Кривичног законика из 2009. године донекле је променило своју садржину, али и назив.

Посебна карактеристика овог кривичног дела у вези је са циљем његовог постојања. Заправо, оно тежи да криминално удруживање сасече већ у корену, односно на самом извору његовог настајања. Да би се на прецизнији начин приказала оваква тврдња, треба навести одредбу његовог првог основног облика из става 1, који запрећује казном од шест месеци до пет година лицу које „организује групу која има за циљ вршење кривичних дела за које се може изрећи казна затвора од три године или тежа казна, ако Законом за такво организовање није предвиђена тежа казна."

Као што се може видети, радњу извршења првог основног облика представља само организовање „групе" чији је циљ вршење кривичних дела за које је минимално запрећена трогодишња затворска казна. У ствари, уопште није потребно да се иједно од кривичних дела због којих је група формирана изврши, довољно је њено настајање, што значи да су овим кривичним делом као самостална кривична дела прописане кажњиве припремне радње. То потврђује и једна одлука Апелационог суда у Београду, у којој је речено да „с обзиром на то да је код кривичног дела из члана 346. КЗ-а инкриминисано само организовање и припадништво, за постојање овог дела није неопходно да је извршено неко кривично дело" (Пресуда Апелационог суда у Београду, Кж1. 5683/2011(2) од 23. 2. 2012).

Према томе, криминално удруживање представља, по значају последица које може да проузрокује и потенцијалној опасности својих припадника, један од најопаснијих видова противзаконите делатности за одређено друштво. Управо због тога законодавац овде инкриминише само формирање „групе" као организационо мање опасне форме криминалног удруживања. Наиме, члан 112. став 22. КЗ-а „групу" означава као „најмање три лица повезаних ради трајног или повременог вршења кривичних дела, при чему та група не мора да има дефинисане улоге својих чланова, континуитет чланства или развијену структуру." Дакле, тежи облик првог основног облика овог кривичног дела чини лице које организује групу чије устројство чланова, систематичност деловања и временска постојаност не морају да егзистирају као у организованој криминалној групи. Лице које организује групу може да буде и оно лице које је ствара, односно лице које врбује појединце

групе или организоване криминалне групе за овај облик ће се казнити затвором од најмање десет година или затвором од тридесет до четрдесет година. Припаднику групе или организоване криминалне групе за овај облик запрећено је затворском казном од шест месеци до пет година. Интересантно је да законодавац овде не прави разлику између групе и организоване криминалне групе, с обзиром на запрећену казну за извршење овог дела.

Кривично дело удруживања ради вршења кривичних дела предвиђа и два основа за блаже кажњавање, односно ослобођење од казне.

Тако се организатор групе или организоване криминалне групе може казнити затвором до 3 године или чак и ослободити од казне уколико открије криминално удружење или на други начин спречи извршење кривичних дела ради чијег вршења је оно створено (ст. 6. чл. 346. КЗ-а). С друге стране, припадник групе или организоване криминалне групе може да се казни новчаном казном или затвором до једне године, као и да се ослободи казне, уколико открије групу или организовану криминалну групу. Ипак, припадник криминалног удружења, за разлику од организатора, треба да испуњава још један услов како би се користио блажом казном или се ње ослободио. Наиме, потребно је да то учини пре него што у њеном саставу или за њу учинио неко кривично дело (ст. 7. чл. 346. КЗ-а).

електронски часопис

ЛЕГЕ АРТИС – ПРОПИСИ У ПРАКСИ

www.legeartis.rs

Електронски часопис Леге Артис – Прописи у пракси налази се на интернет страници **www.legeartis.rs**, ажурира се свакодневно и користи путем корисничког имена и лозинке.

Сви чланци могу да се претражују на различите начине: по речима у називу или самом чланку, правним областима или ауторима, а дат је и преглед најчитанијих чланака у току месеца. Такође, на једном месту налази се и архива свих бројева од почетка објављивања. Чланци се могу чувати у *ПДФ* формату, а могу и да се штампају и копирају.

Осим оних које чине штампано издање, у електронском издању налазе су и додатне рубрике: Образовање, Ауторско право, Планирање и изградња и др.

За претплату и друге информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Коментар Закона о поступку уписа у катастар непокретности и водова

Закон о поступку уписа у катастар непокретности и водова објављен је у „Службеном гласнику РС" бр. 41/2018 од 31. 5. 2018. године, а ступио је на снагу 8. 6. 2018. године. Закон треба да омогући да се читав поступак уписа имовине заврши код нотара, затим повећање правне сигурности власника некретнина и повећање ефикасности и ажурности катастра непокретности, као и брже и ефикасније обрачунавање пореза на имовину и пореза на пренос апсолутних права.

Марина Антић,
дипл. правник, саветник у Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре

Народна скупштина Републике Србије усвојила је 28. маја 2018. године нови Закон о поступку уписа у катастар непокретности и водова (у даљем тексту: Закон) по хитном поступку због обезбеђивања услова за увођење информационих технологија које ће убрзати и скратити процедуру уписа у катастар непокретности, што ће имати позитиван ефекат на побољшање позиције Републике Србије на ранг-листи Светске банке о условима пословања – *Doing business*. С друге стране, разлози за доношење Закона, који је до усвајања био део Закона о државном премеру и катастру, садржани су у потреби да се:

1) повећа ефикасност и ажурност катастра непокретности:

- увођењем информационих технологија,
- прописивањем обавезе за судове, јавне бележнике, јавне извршитеље, органе јавне управе и друге органе и организације, који у оквиру своје законом утврђене надлежности доносе одлуке, односно састављају или потврђују исправе које представљају правни основ за упис у катастар, да исте доставе Служби за катастар непокретности (у даљем тексту: Служба) ради провођења промена у катастру;

2) поједностави и убрза процедура уписа у катастар непокретности:

- прописивањем обавезе наведеним субјектима да у кратким роковима достављају Служби одлуке које доносе, односно исправе које састављају или потврђују, ради уписа у катастар,
- прописивањем краћих рокова за поступање Службе у поступку уписа у катастар,
- прописивањем правила да Служба не проверава законитост јавне односно јавнобележничке исправе на основу које се врши упис у катастар, у смислу повреде принудних прописа, с обзиром на то да се о законитости исправе води рачуна у поступку њеног доношења, састављања, односно потврђивања (солемнизације), па није потребно да исте исправе у том смислу преиспитује и орган надлежан за уписе у катастар непокретности, при чему ће се тако убрзати процедура уписа, односно скратиће се време потребно за упис у катастар непокретности, и повећаће се ажурност катастра непокретности, што ће имати позитиван ефекат на побољшање позиције Републике Србије на ранг-листи Светске банке о условима пословања – *Doing business*;

и одговорни државни службеник у ужој унутрашњој јединици Службе која је надлежна за решавање предмета казнити за прекршај новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара ако о захтеву за упис, који по редоследу првенства може да се решава, не одлучи у року прописаном овим законом (члан 36. овог закона).

Закон јасно прецизира и датуме за почетак његовог спровођења. Тако је одредбом члана 60. Закона прописано да су јавни бележници обавезни да се путем е-шалтера повежу са Заводом најкасније до 1. јула 2018. године, судови најкасније до 1. јануара 2020. године, а остали обвезници доставе до 1. новембра 2018. године. Такође је прописано да је Завод дужан да обвезницима доставе и професионалним корисницима омогући потпуни увид у ажурне податке ГКИС-а најкасније од 31. децембра 2020. године, а до успостављања потпуног увида у те податке Завод ће им издавати лист непокретности и копију плана преко е-шалтера у року од 24 часа од дана подношења захтева.

Могло би да се закључи да се према новом Закону очекује да се, уместо досадашњих пет шалтера, читав поступак уписа имовине завршши само на једном месту, код нотара, који ће комуникацију са државним институцијама обављати у потпуности електронски за свега неколико дана, без додатних трошкова за грађане.

Поступак уписа имовине одвијаће се тако што јавни бележник уместо купца непокретности врши увид у катастар непокретности, потом оверава уговор о купопродаји, а онда тај уговор дигитализује, оверава електронским потписом и шаље катастру електронским путем, по службеној дужности.

Када прими уговор од јавног бележника, катастар га прослеђује по службеној дужности пореској управи и локалној пореској администрацији, што ће ослободити грађане одласка у чак пет институција.

Оваква реформа катастра, из угла државе, омогућиће повећање правне сигурности власника некретнина, подићи ће ефикасност рада земљишне администрације и омогућиће брже и ефикасније обрачунавање пореза на имовину и пореза на пренос апсолутних права.

Штампано и електронско издање

ПОСЛОВНИ САВЕТНИК

Штампани и електронски часопис Пословни саветник представља издање са стручним ауторским текстовима из области пореза, рачуноводства, буџетског рачуноводства, пословних финансија и зарада. Намењен је, пре свега, финансијским и рачуноводственим службама у јавном и приватном сектору, рачуноводственим агенцијама итд.

Од рубрика у часопису издвајамо:

– РАЧУНОВОДСТВО;
– ПОРЕСКЕ ОБАВЕЗЕ;
– ЦАРИНЕ;
– ПРЕГЛЕД АКТУЕЛНИХ СТАТИСТИЧКИХ ПОДАТАКА;
– БУЏЕТСКО РАЧУНОВОДСТВО;
– ЗАРАДЕ, ПЛАТЕ И ДРУГА ЛИЧНА ПРИМАЊА;
– КАЛЕНДАР ПОРЕСКИХ И ДРУГИХ ОБАВЕЗА;
– ОСТАЛО (новине у платном промету, актуелности у спровођењу царинских прописа, тумачења министарстава, друга актуелна питања).

Штампани часопис излази из штампе месечно, на приближно 100 страна. У току године излази 10 бројева и 1 двоброј.

Електронска верзија часописа, са комплетном архивом чланака и свим бројевима часописа у ПДФ-формату, налази се на интернет адреси www.poslovnisavetnik.net.

Претплатници добијају могућност да писано, путем мејла, добију одговоре на питања у вези с темама које часопис обрађује. Под слоганом „Будимо на вези" часопис је отворен за сва питања, мишљења, конструктивне предлоге, похвале и критике, а читаоци их могу упутити на имејл redakcija@ingpro.rs. Такође, претплатници и сами могу да предлажу теме које су важне за њихово пословање.

За претплату и друге информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Закони из области безбедности – преглед најважнијих измена

Скупштина Србије недавно је усвојила читав сет измена и допуна закона из области безбедности, од којих су свакако највећу пажњу изазвале измене и допуне Закона о Безбедносно-информативној агенцији, Закона о одбрани и Закона о Војсци Србије, које су и предмет овог текста.

Владимир Ђукановић,
адвокат

Стављајући по страни политичке примедбе које су могле да се чују током расправе о предложеним изменама и допунама, мора се истаћи да оне доносе доста тога новог, посебно унутар Војске Србије и система одбране, док по питању рада Безбедносно-информативне агенције може да се каже да су ове измене и допуне заиста биле неопходне како би БИА могла несметано да функционише. Основни разлог за промену досадашњег Закона о БИА јесте то што је рад својих припадника БИА усклађивала према постојећем Закону о полицији, што је нередко представљало изузетан проблем за њено функционисање.

Измене и допуне Закона о БИА

Може се рећи да је јавност беспотребно узнемиравана причом да се наводно директору БИА изменама и допунама дају превелика овлашћења. Природно је и нормално за сваку државну фирму или агенцију да директор одлучује ко ће и да ли ће бити примљен у радни однос, да ли ће неко бити посебно награђен за рад и колика ће бити висина плате запосленог, као и да донесе акт о систематизацији радних места. Овим изменама и допунама то је коначно озакоњено.

Такође, јавиле су се бројне примедбе на члан 20б, који наглашава да за попуњавање радних места у Агенцији није обавезан конкурс, те да о заснивању радног односа у Агенцији одлучује директор. Ово свакако није нешто што је неприродно за рад обавештајних и безбедносних структура јер, уколико би конкурс за пријем нових оперативаца био јаван, свака друга служба би лако могла да пошаље свог човека који испуњава све прописане услове и тако би убацила унутар наше службе свог агента. Иначе, прави конкурс за пријем у радни однос у БИА јесте безбедносна провера коју кандидат мора да прође. Тада се лице више пута позива на разговоре, проверава му се биографија, израђује психолошки профил итд. Оно што је новина јесте члан 20в, који дефинише да лице које се на основу судске одлуке враћа на рад у БИА такође испочетка мора да прође безбедносну проверу, а ако је одбије, сматраће се да је одустало од рада у Агенцији.

Још једна од битних новина односи се на премештај припадника БИА на друго радно место. Наиме, до сада такву могућност директор БИА није имао, па је веома често долазило до апсурдне ситуације да, рецимо, директор има намеру да смени неког од начелника управа унутар БИА, али то не може да учини осим ако сам начелник не пружи сагласност за сопствену смену. Практично се тако нарушавала хијерархија у раду службе, што је умело да изазове колапс у раду. Овим изменама и допунама наведена аномалија је избрисана. На основу измена и допуна Закона о БИА припадник Агенције може да буде премештен на друго одговарајуће радно место привремено или трајно, с тим што се под термином „одговарајуће радно место”

то, поменути министар добија још једну надлежност, која се односи на пријем припадника страних оружаних снага у војнообразовне институције Министарства одбране ради школовања и усавршавања, јер је у његовој искључивој надлежности доношење акта о пријему.

Изменама и допунама Закона о војсци законодавац је желео да изађе у сусрет лицима која су већ дужи низ година у систему војске, а до сада нису могла да напредују јер нису имала високо војно образовање. Тако ће подофицир, који је стекао одговарајуће високо образовање предвиђено елементима формацијских места утврђених формацијом, до навршене 43. године живота моћи да се произведе у чин потпоручника под условима и на начин које пропише Влада Србије, а на предлог министра одбране. Изразита новина уведена је за лица која су била радно ангажована по основу уговора о раду на одређено време. Наиме, до сада је последњи уговор о раду на одређено време могао да се обнови до навршене 40. године живота, односно подофицир до 45. године живота. Изменама и допуна Закона о војсци старосна граница се подигла на 53 године живота. Међутим, и овде је направљен изузетак јер, по одлуци министра одбране, уговор о раду на одређено време лицима на појединим формацијским местима или одређеним специјалностима може да се обнавља до испуњења услова за одлазак у пензију прописаних законом којим се уређује пензијско и инвалидско осигурање.

По први пут се уводи могућност попуне радних места унутар система Војске тако што може да се ангажује цивилно лице. У постојећи 69. члан унета је одредба да, уколико неко формацијско место не може да се попуни официром односно подофициром, на то формацијско место, уз његов пристанак, може да се постави или одреди за заступника цивилно лице на служби у Војсци Србије, односно државни службеник или намештеник, под условом да има одговарајуће образовање. Такође важи и обрнуто правило. Уколико неко формацијско место, односно радно место не може да се попуни цивилним лицем на служби у Војсци Србије, односно државним службеником или намештеником, на то формацијско односно радно место може да се, уз његов пристанак, постави или одреди за заступника официр односно подофицир, под условом да има одговарајуће образовање.

Што се тиче самог пријема цивилних лица у Војску Србије, он се, на основу члана 120. Закона о Војсци, врши путем јавног конкурса и без јавног конкурса. Међутим, изменама и допунама Закона о Војсци уведен је члан 120а, којим се прецизира начин на који се цивилно лице прима без конкурса у Војску Србије и начин вођења евиденције за заинтересована лица. Измењени члан 121. дефинише да министар одбране одређује формацијска места у Министарству одбране на која се без јавног конкурса може примити цивилно лице на службу у Војсци Србије, при чему наведена места одређује на предлог начелника Генералштаба. Веома је важно да се нагласи да се за пријем цивилног лица у војну службу додатно вреднује чињеница да је кандидат супружник, односно члан породице погинулог професионалног припадника Војске Србије, погинулог или умрлог од последица повреда задобијених у вршењу службе у Војсци Србије, затим дете палог борца, као и супружник професионалног припадника Војске Србије премештеног из једног у друго место службовања и супружник, односно члан породице професионалног војног лица.

На крају, битно је истаћи и новину везану за војне дисциплинске судове, по којој председници и секретари поменутих судова морају бити официри правне службе, са положеним правосудним испитом, а судије поротници Вишег војног дисциплинског суда – професионални припадници Војске Србије, дипломирани правници, са положеним правосудним испитом.

Имате питање? Имамо одговор!

У овој рубрици дајемо одговоре на нека од питања која сте упутили нашем часопису. Подсећамо да право на постављање питања и добијање одговора имају искључиво претплатници на наш часопис.

РАДНО ПРАВО

П: *Када се врста радног односа мења из одређеног времена у неодређено време и то током трајања уговора о раду, а не по истеку уговора о раду, да ли се са запосленим закључује анекс или нови уговор о раду?*

О: Закон о раду није прецизирао овај детаљ, па сматрамо да ова промена може да се констатује анексом уговора о раду или новим уговором о раду. Ако се, на пример, уз врсту радног односа мењају и неки други елементи уговора о раду (коефицијент, обрачун стимулације или неки други детаљ), можда је елегантније решење то урадити новим уговором о раду, али понављамо – и једно и друго решење је могуће.

П: *Да ли је послодавац (у питању је привредно друштво) у обавези да доставља исплатне листе запосленима који раде преко привремено-повремених послова?*

О: Према члану 121. Закона о раду, послодавац је дужан да запосленом приликом сваке исплате зараде и накнаде зараде достави обрачун. Зато сматрамо да таква обавеза не постоји када се ради о привремено-повременим пословима.

П: *Имамо запосленог (који је тренутно на неплаћеном одсуству) коме у августу треба да се продужи боравак у нашој земљи. За то му је, између осталог, потребан и уговор о раду. С обзиром на то да је он на неплаћеном, мирују му права и обавезе из радног односа. Да ли ипак постоји могућност да му се продужи боравак?*

О: За време неплаћеног одсуства запосленом мирује радни однос, а уговор о раду је неопходан ради добијања радне дозволе. У вашој ситуацији предлажемо да договорите са запосленим прекид неплаћеног одсуства и закључење новог уговора о раду.

П: *Да ли послодавац може да донесе одлуку на основу које помера коришћење годишњег одмора у ситуацији када запослени није искористио 10 дана годишњег одмора из 2017. године, међутим, због природе посла није могуће да га искористи до 30. 6. 2018 године? Да ли послодавац може да омогући запосленом да тих 10 дана из 2017. године користи у септембру 2018. године? Дакле, послодавац не жели да ускрати запосленог за годишњи одмор, већ да га помери јер због природе посла запослени није све искористио.*

О: Законом о раду („Сл. гласник РС”, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14, 13/17 – Одлука УС РС, 113/17) прописано је да, ако запослени користи годишњи одмор у деловима, први део користи у трајању од најмање две радне недеље непрекидно у току календарске године, а остатак најкасније до 30. јуна наредне године.

Из наведеног недвосмислено произлази да други део годишњег одмора запослени користи најкасније до 30. јуна наредне године.

да је рок за подношење захтева за заштиту права 5 уместо 10 дана. С обзиром на то да је грешком остао рок од 5 дана, подразумели смо да је рок 10 дана, па смо и чекали да толико прође. Десетог дана је понуђач који је одбијен послао захтев за преиспитивање и стављање одлуке о додели уговора ван снаге, између осталог, и због те грешке. Да ли рок мора или не мора да се продужи с обзиром на то да је одређен законом и износи 10 дана, а ми смо и чекали 10 дана и у том року није стигао захтев за заштиту права, већ десетог дана захтев да ми преиспитамо одлуку?

О: Одредбом члана 148. став 5. Закона о јавним набавкама („Сл. гласник РС”, бр. 124/2012, 14/2015 и 68/2015) прописано је да се на питања поступка заштите права, која нису уређена овим законом, примењују одредбе закона којима је уређен управни поступак.

Према члану 141. став 6. Закона о општем управном поступку („Сл. гласник РС”, бр. 18/2016), странка којој је дато погрешно упутство о правном средству може да поступи по прописима или по упутству, због чега не сме да трпи штетне последице.

Како је у конкретном случају наручилац имао погрешно упутство о правном средству, али је чекао 10 дана, што је законски рок за улагање захтева за заштиту права, то понуђач није био онемогућен да уложи захтев за заштиту права, тако да није претрпео штетну последицу. Наручилац у овом случају не мора да доноси нову одлуку.

ИНГ-ПРО САВЕТОВАЊА

ИНГ-ПРО организује скупове, саветовања, семинаре и обуке с правном и финансијском тематиком, представљајући прописе који су не само актуелни већ су и у најширој примени у оквиру законодавства Републике Србије. Овакав вид организације постао је неизбежан начин упознавања с бројним недоумицама и проблемима у пракси, али и пут ка њиховом бржем и успешнијем превазилажењу како би се омогућила сврсисходна и адекватна примена прописа.

Предавачи су врсни и посвећени стручњаци који настоје да подстакну учеснике на промишљање најделотворнијег начина за превазилажење немалих проблема и повећање ефикасности из области које су тема саветовања.

Саветовања се одржавају у пријатном амбијенту, у технички потпуно опремљеним салама, са паузама за кафу и ручак.

На нашим интернет странама *www.propisi.net, www.legeartis.rs* и *www.poslovnisavetnik.net* увек се можете информисати о актуелним саветовањима и, уколико сте заинтересовани, попунити електронску пријаву.

За претплату и друге информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Календар важења правних аката

Прописи који одложено престају да важе или чија одложена примена почиње у наредном периоду

● **Правилник о техничком прегледу возила**, објављен у „Службеном гласнику РС” бр. 31/2018 од 27. 4. 2018, ступио је на снагу 5. 5. 2018. године

– **примењује** се по истеку 60 дана од дана ступања на снагу, **односно 5. 7. 2018. године.**

● **Закон о изменама и допунама Закона о порезу на добит правних лица**, објављен у „Службеном гласнику РС” бр. 113/2017 од 17. 12. 2017, ступио је на снагу 1. 1. 2018. године

– одредбе чл. 7. и 16. овог закона **примењују се од 1. 8. 2018. године**.

● **Правилник о измени Правилника о захтевима за производњу и промет ароматизованих вина**, објављен у „Службеном гласнику РС” бр. 20/2018 од 16. 3. 2018, ступио је на снагу 24. 3. 2018. године

– **примењује се од 1. 8. 2018. године.**

● **Правилник о изменама и допунама Правилника о летачком особљу**, објављен у „Службеном гласнику РС” бр. 37/2018 од 11. 5. 2018, ступио је на снагу 19. 5. 2018. године

– **примењује се од 25. 8. 2018. године**, осим одредбе члана 9. и Прилога 2. овог правилника, које се примењују од дана ступања на снагу овог правилника.

● **Уредба о каријерном развоју полицијских службеника**, објављена у „Службеном гласнику РС” бр. 42/2018 од 1. 6. 2018, ступила је на снагу 9. 6. 2018. године

– **примењује се од 1. 8. 2018. године.**

● **Закон о војном образовању**, објављен у „Службеном гласнику РС” бр. 36/2018 од 10. 5. 2018, ступио је на снагу 18. 5. 2018. године

– **примењује се од 1. 9. 2018. године.**

брашна („Сл. гласник РС”, бр. 48/2018 од 22. 6. 2018)

САОБРАЋАЈ

- Правилник о ближим условима које мора да испуњава именовано тело за оцењивање усаглашености возила, као и услови, поступак и начин вођења регистра издатих, одузетих, односно враћених АДР сертификата о одобрењу за возило („Сл. гласник РС”, бр. 39/2018 од 25. 5. 2018)
- Закон о изменама и допунама Закона о пловидби и лукама на унутрашњим водама („Сл. гласник РС”, бр. 41/2018 од 31. 5. 2018)
- Закон о изменама и допунама Закона о превозу терета у друмском саобраћају („Сл. гласник РС”, бр. 41/2018 од 31. 5. 2018)
- Закон о изменама и допунама Закона о превозу путника у друмском саобраћају („Сл. гласник РС”, бр. 41/2018 од 31. 5. 2018)
- Закон о путевима („Сл. гласник РС”, бр. 41/2018 од 31. 5. 2018)
- Закон о железници („Сл. гласник РС”, бр. 41/2018 од 31. 5. 2018)
- Закон о безбедности у железничком саобраћају („Сл. гласник РС”, бр. 41/2018 од 31. 5. 2018)
- Закон о интероперабилности железничког система („Сл. гласник РС”, бр. 41/2018 од 31. 5. 2018)
- Закон о изменама и допунама Закона о безбедности саобраћаја на путевима („Сл. гласник РС”, бр. 41/2018 од 31. 5. 2018)
- Уредба о посебним захтевима за стабилитет *ro-ro* путничких бродова („Сл. гласник РС”, бр. 45/2018 од 13. 6. 2018)
- Правилник о изменама Правилника о подели моторних и прикључних возила и техничким условима за возила у саобраћају на путевима („Сл. гласник РС”, бр. 45/2018 од 13. 6. 2018)
- Правилник о подсистемима жичаре и безбедносним компонентама за транспорт лица („Сл. гласник РС”, бр. 48/2018 од 22. 6. 2018)
- Правилник о садржини и начину вођења евиденције центара за обуку ваздухопловног особља („Сл. гласник РС”, бр. 49/2018 од 27. 6. 2018)

КАТАСТАР НЕПОКРЕТНОСТИ

- Закон о поступку уписа у катастар непокретности и водова („Сл. гласник РС”, бр. 41/2018 од 31. 5. 2018)
- Уредба о престанку важења Уредбе о примени технологије глобалног позиционог система у оквиру премера непокретности („Сл. гласник РС”, бр. 42/2018 од 1. 6. 2018)

ПОСРЕДОВАЊЕ У ЗАКУПУ И ПРОДАЈИ НЕПОКРЕТНОСТИ

- Закон о изменама и допунама Закона о посредовању у промету и закупу непокретности („Сл. гласник РС”, бр. 41/2018 од 31. 5. 2018)

СТАНОВАЊЕ И ОДРЖАВАЊЕ ЗГРАДА

- Одлука о изменама и допунама Одлуке о организовању полагања испита, издавања и одузимања лиценце за професионалног управника и вођења Регистра професионалних управника („Сл. гласник РС”, бр. 46/2018 од 15. 6. 2018)

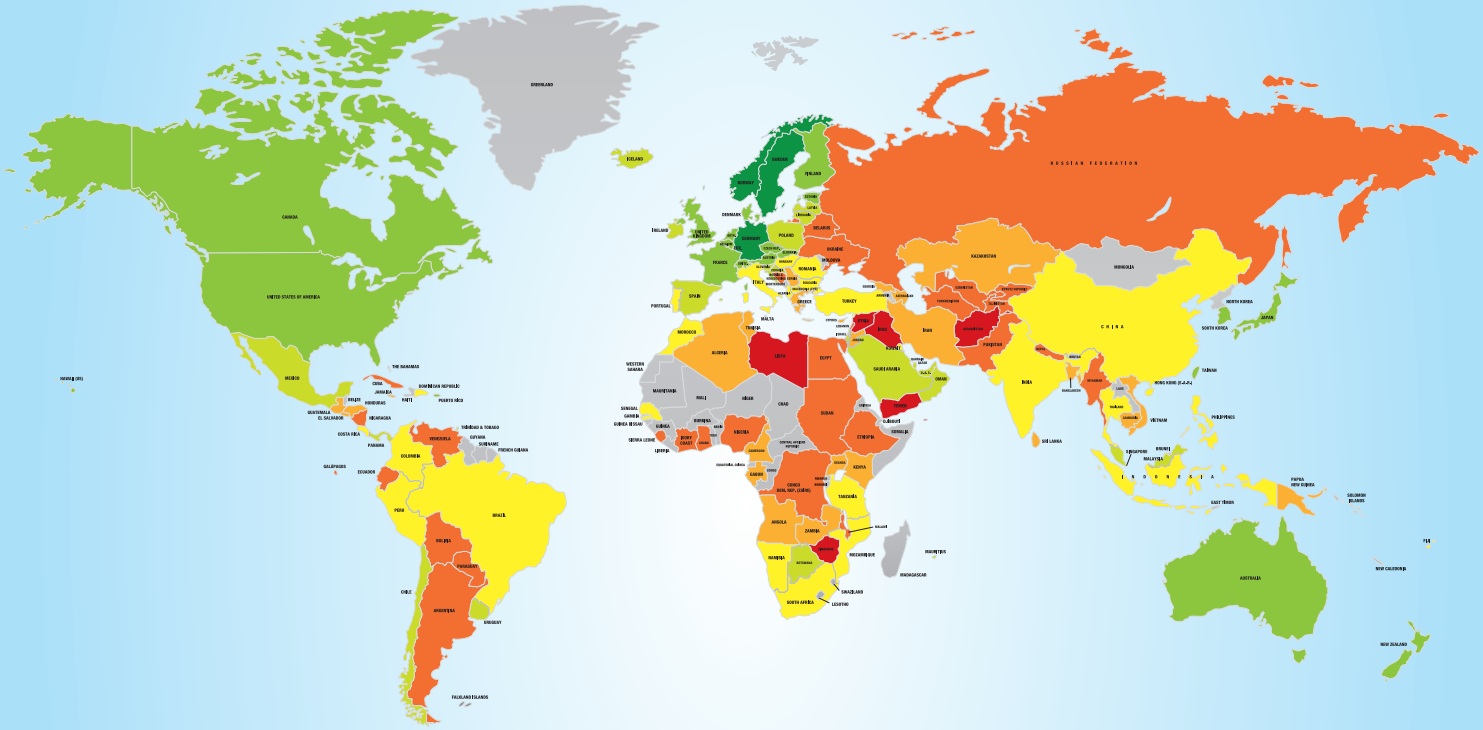
ЈАВНИ БЕЛЕЖНИЦИ

- Измене и допуне Јавнобележничког пословника („Сл. гласник РС”, бр. 48/2018 од 22. 6. 2018)

ЈАВНИ ИЗВРШИТЕЉИ

- Правилник о организацији и систематизацији послова у Стручној служби Коморе јавних извршитеља („Сл. гласник РС”, бр. 49/2018 од 27. 6. 2018)

ZAŠTITITE SVOJE POSLOVANJE
- PROVERITE DA LI SU VAŠI PARTNERI RIZIČNI!

Ocena rizika države

1	2	3	4	5	6	7

Nizak rizik **Visok rizik**

Nije ocenjeno

Manage your corporate regulatory compliance and protect your business!

dun & bradstreet
WORLDWIDE NETWORK

Bisnode
Make a smart decision

Za više informacija pozovite: +381 11 22 52 746 ili nam pišite na: marketing.rs@bisnode.com
www.bisnode.rs

Јавне набавке и буџети

Грађанско право

Кривично право

Управно право

Привредно право

Радно право

Унакрсни поглед